

Nr. 19

1944. g.

5. maija

RM 0,30

* LAIKMETS *

Ja gribi saldus augļus rudenī, pavasarī rūpīgi apstrādā savu ģimenes dārziņu

LATVIEŠU SABIEDRISKĀ DOMA

Kāds žurnālists, kas nule bijis Rīgā un saskāries ar dažādām latviešu aprindām, izteicis, ka viņš nav varējis tikt skaidrībā par to, kāda ir latviešu galvenā sabiedriskā domā. Ko mēs par to sacīsim?

Līdz šim valdīja pārliecība, ka sabiedrisko domu īpaši noteic un veido prese. Visi sabiedrības slāņi šādā vai tādā kārtā likās sevi vadīt un ietekmēt laikrakstiem. Atkarībā no tā, kādu politisku seju rādīja viens vai otrs preses orgāns, izpaudās attiecīgais sabiedrības uzskats. Lasītāji bija zināmu politisku domu sekotāji vai piekritēji. Iespiesto vārdu vispār lika vērā un tam ticēja.

Ja tagadējā laikā tuvāk iepazīstamies ar mūsu sabiedrības slāņiem, tad jāatzīst, ka presei tik pa daļai ir agrākā nozīme. Ir laudis, kas, tāpat kā agrāk, pilnā mērā ievēro presē izteiktās domas. Tomēr jāatzīst, ka lielākā daļa nevien neievēro laikraksta politisko līniju, bet pavisam laikrakstus nelasa. Viņi neinteresējas par politiskām problēmām un dienas jautājumiem, palet tiem viegli garām vai atļaujas pārgudri un dažkārt bez patiesas jēgas izrunāties, un ar to jautājums ir izspriests. Pa lielāku daļu laudis mūsu laikā pārtiek no baumām, kam tic vairāk nekā preseī. No turienes nāk visa gudrība. Diemžēl, jāatzīst, ka mūsu sabiedriskā doma ir daudzkārt uzskatāma par baumu produktu. Viss tas materiāls, kas nāk no šā avota, izrādās bieži par ziepju burbuli, bet daudziem to nav iespējams pienācīgi apsvērt. Viņi krit baumām par upuri vēl vairāk tādēļ, ka tām visvieglāk mēdz pieķerties, ja tās saskan ar pašu vēlēšanos vai patiku. Baumas rada savu pasauli, kurā viss kas jauca kopā — derīgais un nederīgais, patiesais un nepatiesais, aģitācija un kūdīšana. Ja mūsu sabiedriskā doma stāv sakarā ar šo pasauli, tad tā bez šaubām ir sapuvuma pazīme. Neatīstītās masās, kas nespēj orientēties presē, tāds stāvoklis ir saprotams, bet inteligentās aprindās tāds viedoklis vai domu gājiens nav nekas cits kā politiska nevarība vai bankrots.

Jājautā, kādēļ tas tā, ka tagadējā laikā baumām vairāk tic nekā preseī? Vai tām ir kāds maģisks pievilksanas spēks, jeb

tās ir kā kāds neatļauts saļds ābols? Visur, kur izplatās baumas, rīkojas tumši spēki, kam ir savi nolūki: vai nu sēt neuzticību pret zināmiem tautas darbiniekiem, presi vai politisku virzienu vai kurināt naidu un veicināt sabotāžu kara laikā.

Prese vienmēr centusies paust atklātu vārdu. Ciktāl kara apstākļi to neliedz, tā dara to arī tagad. Paldies Dievam, vācu okupācijas vara nav apspiedusi vai ierobežojusi veselīgā nacionālisma virzienu. Šinī ziņā tā atļāvusi sekmēt un stiprināt nacionālo apziņu. Ar tās ziņu rīkoti dziesmu svētki, kuros atskanēja nacionālas dziesmas, kas cēla latviešu patriotismu. Vācu nolūks nav līdz šim bijis likt šķēršļus mūsu tēvzemes mīlestības izpausmei. Latvieši vienmēr mīlējuši savu zemi un cīnījušies par to; arī tagad tie iet cīņā tai apziņā, ka bez cīņas nekas nav panākams. To rāda mūsu vēsture, un to mēs esam piedzīvojuši kā pirmajā pasaules karā, tā arī brīvības cīņu laikā, kad bija jāleļ asinis. Arī tagadējā karā nav un nevar būt citas domas kā vienīgi tā — „par zemi šo mums galva jānolieki”. Nav citas izvēles un ceļa kā tikai kopā ar vācu kara biedriem iet cīņā pret kopīgo ienaidnieku, kas apdraud kā mūsu, tā pārējo tautu zemi un eksistenci.

Lai kādas būtu baumas, viena lieta ir skaidra, tā ir mūsu galvenā doma, kas spiežas cauri visos sabiedrības slāņos un ko mūsu prese nemītīgi uzsver. Tā ar ģen. Bangerska vārdiem izteicama: „Visu ko, tikai ne boļševismu!”

Ja kāds gribētu nostāties pret šo domu, tas ietu pret tautas interesēm. Ja kāds stāv dīkā, sapno un nododas ilūzijām, tad tas nav vērts, ka to vēl uzskata par tautas locekli. Būtu absurds, ja mēs savu nākotni iedomātos kā kādu gatavu ābolu, kas nokrīt mūsu rokās, jeb gaidītu, ka mums kāds kaut ko dos par skaļstām acīm. Tikai tā ir vienīgi reālā politika, kas apsver visus apstākļus un apzinās, ka mums pašiem ir jācīnās par savu zemi un savu kultūru. Ja kāds mēģina atturēt mūs no šīs cīņas, tad tas nozīmē atbalstīt mūsu pretinieku. Tas līdzinās nodevējam, kas grib atsaukt boļševismu, lai tas no jauna izputina mūs un mūsu dzīvi.

Dr. V. Sanders.

Acgārnības

DIEZGAN SIMPATISKA ĀRIENE..

Londonā ir „britu komandu skola”, ko vada kāds majors. „New York Herald Tribune” līdzstrādnieks, aprakstīdams to, saka: „Dodiet man tādus auksta aprēķina cilvēkus kā ziemeļamerikāņu gangsteri,” teica majors. „Šī ir slepkavības skola. Mana speciālitāte — slepkavības. Tagad vaļs nevar runāt par to, ka nepazīstami kaļaviri apmainās lodēm, bet par aukstasinīgu slepkavību. Jārunā par mākslu, kas jāstūde, par praksi un uzlabojumiem. Vācietļi nokaut — nav vairāk kā samīt tārpū.” Un beigās amerikāņu žurnālists raksturo šo angļu militārās skolas vadītāju kā cilvēku ar „diezgan simpātisku ārieni”...

— Pat angļu sabiedrotais un gangsteru pazinējs savā draudzīgajā rakstā nav atradis nekā labāka, ko pateikt par šo angļu majoru, kā tikai — cilvēks ar diezgan simpātisku ārieni... Ko lai mēs sakām? — Ļoti simpātisks apzīmējums jauno gangsteru skolotājam!

BUMBAS LONDONAS BIRŽĀ.

Pēc vācu uzlidojumiem Londonai turienes biržā strauji kritas alus darītavu, kino rūpniecības, preču noliktavu, elektrības un gāzes sabiedrību akcijas, bet ceļas Dienvidāfrikas zelt rūpniecības akcijas.

— Londonas žīdi glābj ko varēdami un cer, ka vismaz Transvales raktuves nesabombardēs...

MASKAVAS MILJONS PALESTINAS ŽIDIEM.

Anglijas ministru prezidents Čerčils, ģenerālis Montgomerijs un bijušais ministru prezidents Loid Džordžs vērsies pie angļiem ar aicinājumu ziedot zemes pirkšanas fondam Palestīnā, lai ierīkotu jaunsaimniecības žīdu leceļotājiem. Padomju sūtnis Londonā Gusevs savas valdības uzdevumā nodevis Čerčilam pirmo ziedojumu šim fondam: čekū par 1.000.000 rubļu zeltā.

— Šī telegrāta ziņa liktos visai dīvaina: kā tad Staļins tā ziedo sociālistisko īpašumu, lai kapitālisti nodarbotos ar zemes spekulāciju? Bet tur nav nekā dīvaina, Staļina domu gaita ir vienkārša kā „Isais kurss”: boļševiki dabūs savu zeltu ar procentiem atpakaļ tādāļ pēc Anglijas valsts bankas nacionālizēšanas, bet draugi žīdi jau tagad „likumīgi” iegūs arabu zemi. Kā smejas: vilks pāēdis un kaza dzīva!

DARBA SVĒTKOS

Svētdien, 30. aprīlī, ģenerālkomisāra vietā Dr. Dr. f. Borke (Borcke) pieņēma strādnieku delegāciju ar AS prezidentu Roju priekšgalā. Audiencē piedalījās arī ģenerāldirektors ģenerālis Dankers un ģenerāldirektors Leimanis.

Savā uzrunā Dr. Dr. f. Borke starp citu uzsvēra, ka latviešu strādnieki, apzinoties savu pienākumu, līdz šim ar savu darbu ir pierādījuši savu noteikto apņemšanos cīnīties pret boļševismu līdz galīgai uzvarai.

Kāds no delegācijas strādniekiem atbildēja ģenerālkomisāra vietniekam un līdz ar to pasniedza dažādus savu darba ražojumus ar lūgumu tos nodot ģenerālkomisāram. Pēc tam Dr. Dr. f. Borke izdalīja dāvanas un AS diplomus par veikto darbu.

VIŅA VĀRDS IR „GOLIATS”

Tas ir pundurtanks, gandrīz rotaļlietas izskatā. Katrs zēns par tādu priecātos. Iedomājieties vien: tikai kādu metru garš, pāris sprīžu augsts, bet citādi visādi kā īsts tanks. Bruņas un kāpurķēdes — viss kārtībā! Tikai nekādus ieročus neredz, pat nevienu lielgabala stobru. Taču tā nebūtu liela nelaime, jo katrs kara laika zēns tagād prot savu rotaļlietu papildināt un pārveidot pēc savas patikas. Galvenais, ka šis tanks rotaļlietas izskatā viens pats bez apkalpes virzās uz priekšu, arī gluži kā katrs tanks, un ir kustīgs un veikls manevrēšanā.

Viņa vārds ir „Goliats”. Un tas nav nekāda rotaļlieta, bet gan varen iedarbīgs modernā kara ierocis, vācu bruņošanās rūpniecības jauns sasniegums, kam legendārā milža vārds dots nevis milzīgu apmēru, bet gan milzīgā brizantā spēka un briesmīgās iedarbības dēļ.

Bet te lieku reizi jāpiemin, ka vācu kara taktikas pamatā nav reklāma un propaganda, bet gan patiesais ieroču veikums. Vācu ieroču izcilo pārākumu atzīst pat pretinieki, un tādēļ nav vajadzīgs pašiem šos ieročus slavēt un ar tiem lielīties. Un ir gluži nepamatotas ienaidnieku palaistās baumas, ka „Goliats” domāts tikai kara reklāmai un aizmugures drošināšanai.

Istenībā šis jaunais vācu kara ierocis jau kopš ilgāka laika guvis labus panākumus dažādos frontes sektoros. Tas tiklab noderīgs kā uzbrukuma, tā arī aizstāvēšanās cīņās. Neviens pretinieka tanks tagad vairs nav drošs, ka tam no kādas paslēptuves kā nikns medību suns neuzbrūk veiklais un sevišķi iedarbīgiem spridzekļiem pildītais „Goliats”. Pārdrošais punduris ar dižo vārdu jo bīstamāks tādēļ, ka mazo apmēru un kustīguma dēļ grūti pret to cīnīties. Tikpat noderīgs pundurtanks arī stipri nocietinātu bunkuru un ieroču ligzdu iznīcināšanai.

Vērā liekams arī tas apstāklis, ka „Goliats” kaujā vadāms no tālienes un nodara ienaidniekam sevišķi sāpīgus zaudējumus, pie tam tieši neriskējot ar paša apkalpes locekļu dzīvībām. Taču tikai tagad, pēc ilgāka pārbaudes laika frontē, beidzot dota atļauja parādīt to arī plašākām tautas masām laikrakstu attēlos un kara nedēļas apskatos kinoteātros. V. L.

Kādā frontes sektorā, kurā draud boļševiku smago tanku iebrukums, jau laikus atvairīšanai pievesti pundurtanki. Plonieji ikvienu „Goliatu” steidzas sagatavot gaidāmajai kaujai. Jaunais ierocis īstenībā ir tanku torpēda, pielāgota sauszemes kaļam.

Kā medību kurts pundurtanks dodas pa priekšu apkalpei, veikli izspraukdamijs cauri pat biezi saaugušam mežam. Ir jāuzmanās, jo turpat priekšā jau atrodas kaujas josla, kam tuvojās ienaidnieka smagie tanki. Tūlīt punduris rādīs, ko spēj.

Apkalpe nogulusies drošā aizsegā, bet niknais pundurtanks, no tālienes vadīts, strauji dodas uz priekšu, izmantodams zemes iepakas un nelīdzenumus un vairīdamies no neveiklo milzeņu atvairīšanas uguns. Tomēr pat arī tad, ja ienaidnieka tanka apkalpei beidzamajā brīdī vēl izdotos uzbrucēju sašaut, bruņotais milzenis vairs nebūtu glābjams — tik briesmīga ir „Goliata” iedarbība pat no tālienes.

Pēc varena sprādziena, izkļūstot blēzajam dūmu mākulim, no boļševiku bunkura atlikusi tikai kūpoša lūžņu kaudze, un tā aizstāvji nekad vairs necelsies uzbrukumam. Reizē zaudēts arī pats „Goliats”, bet tas ir maz un pilnīgi attaisno panākumus. Tā ar niecīgiem izdevumiem, bet ar pārāku tehniku Vacijs sit savus pretiniekus.

PK Hartmaņa uzp.

Norvēģija kara laikā

II

Ar norvēģu žurnālistu saimi sastapos preses klubā. Tas tikai nesen nodibinājies. 50 gadus žurnālisti bija veltīgi pūlējušies tiklī pie savas mītnes. Tagad kara laikā trijos mēnešos iekārtoja glītas telpas, bibliotēku, lasītavu un salonu. Ministrs Fuglsangs atklāja preses konferenci, kurā es referēju par boļševismu Latvijā. Savā referātā es apskatīju tematu no praktiskā viedokļa, t. i. es stāstīju tikai to, ko es pats boļševiku laikā biju piedzīvojis un novērojis. Pēc referāta žurnālisti apbēra mani ar daudz un dažādiem jautājumiem. No tā varēja secināt, ka boļševisma jautājums visus saistīja. Otrā dienā visos laikrakstos parādījās raksti, veltīti minētajam jautājumam. Mielasta laikā kluba priekšnieks D. Smits, „Aftenpostena” redaktors, vērsās pie mums, latviešu viesiem, ar plašāku ru-

Aftenposten

Bladning kl. 20.30 til kl. 6.15.

PRIS 22 ØRE

Søilkan fyllepennblekk

er letflytende og forgydelig

Onsdag morgen, 5. april 1944

Abonnement: årlig kr. 12.00 pr. kvartal kr. 3.00 pr. uke, kr. 1.25 pr. dag.

85. årg.

ep vest for 35,828 personer forsvant i Latvia under bolsjevikveldet i 1940—41.

Hver våpenfør latvier er beredt til å beskytte sin heim med sitt liv.

President Rois og dr. Sanders alle for over 700 hus i Klingenberg kino

Dr. Sanders og et gruppe av latviere som deltok i demonstrasjonen i Oslo.

Izgrlezums no laikraksta „Aftenposten” referējuma par tautas sapulci Oslo plašajā Klingenberg kinoteātrī.

saucīgi. Daudzi nāca un pateicās par mūsu priekšlasījumiem. Starp klausītājiem bija arī kāds latviešu matrozis, kas lūdza pārvest sveicienu saviem radiem Rīgā.

Cik pareizi norvēģi mūs saprata, nav iespējams noteikt. Viņi, tāpat kā mēs, latvieši, ir individuālisti. Uz laukiem viņi, līdzīgi mums, nemil dzīvot sādžās, bet gan viensētās. Viņi reti sajūsmīnās, bet parasti izturas skeptiski. Skaidrs, ka daudzi nezina un nesaprot, kas ir boļševisms. Viņi nevar iedomāties, ka vispār 20. gadu simtenī var būt kāda jauzu šķira un valdība, kas varētu tik brutāli rīkoties un ievest tādu necilvēcisku režīmu kā boļševiki. Tas viņiem izklausās neticami un viņi domā, ka tā ir propaganda. Bez tam viņiem liekas, ja arī boļševisms tiešām būtu tik briesmīgs, tad tomēr no viņiem tas ir tik tālu, ka nespēj tos skart.

Tomēr viena daļa norvēģu saprot boļševisma briesmas. Tie ir pa lielāki daļai Kvislinga valdības piekritēji. Tie arī devuši brīvprātīgos. Man stāstīja, ka minētie brīvprātīgie bijuši Rīgā, Jelgavā, tad kādu laiku cīnījušies Pēterpils frontē un uzturējušies t. s. „latviešu grāvī”, bet tagad cīnās Somijā.

Lai gan norvēģiem ir savi kara grūtumi, tāpat kā katrai valstij un zemei Eiropā, tad tomēr nevar sacīt, ka viņu saimnieciskais stāvoklis būtu neciešams. Apgādes jautājums ir nokārtots diezgan labvēlīgi. Norvēģi pārtiek galvenā kārtā no zivīm, visvairāk ēd mencas un šai ziņā atgādina mūsu „Mencavu”. Apmeklējot kādu metālfabriku un sarunājoties ar dažiem strādniekiem, guvu iespaidu, ka norvēģu strādnieki ar viņiem piemītošo darba mīlestību apzinīgi veic savus pienākumus.

Atvadoties no saviem norvēģu draugiem, es sacīju: „Boļševismu vislabāk pazīst tas, kas to pats pie savas ādas izbaudījis. Bet es negribētu, ka jūs piedzīvotu to pašu, ko mēs piedzīvojām boļševiku laikā. Pietiek, ka viena tauta — bet šai gadījumā ir arī citas — daudz cietusi un par savām ciešanām un šausmām stāsta un laikus vēl brīdina no varbūtējām briesmām.”

Dr. V. Sanders.

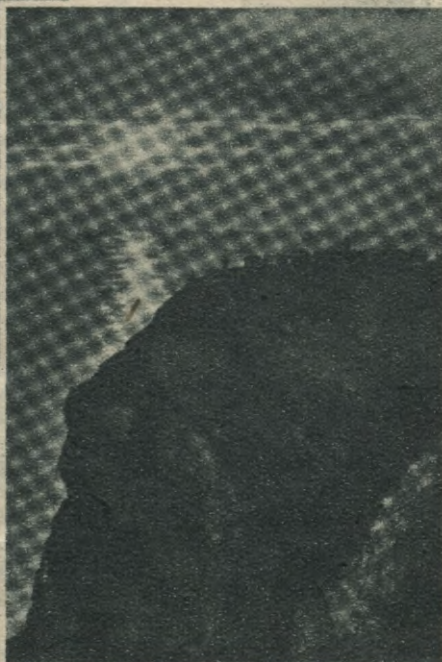

Skats uz Stortinggatvi un bij. ķēniņa pili.

Viens no iecienītākajiem restorāniem Oslo kalnos.

Modernais Oslo pilsētas nams — radhuset.

Tālajos ziemeļos, kur saule nenoriet.

nu, kurā viņš starp citu atcerējās savu ciemošanos Rīgā un piedalīšanos dziesmu svētkos. Toreiz Rīgas ostā bija noenkurojies norvēģu kara kuģis. Runātājs izteica cerību, ka drīz atkal atausīs laiki, kad latviešu un norvēģu pārstāvji varēs satikties labākos dzīves apstākļos nekā tagad.

Mūsu Norvēģijas apciemojuma degpunktā bija tautas sapulces Dramenā un Oslo. Sevišķi pēdējā vietā sapulce izvērtās par grandiozu demonstrāciju, kurā piedalījās pāri par 1500 klausītāju. Kinoteātra paaugstinājums bija dekorēts ar karogiem, starp kuriem plīvinājās arī Latvijas karogs. Arodsvienības prezidents Roja un es runājām par boļševiku gadu Latvijā. Savās runās mēs bez liekām frazēm minējām faktus par to, kā boļševiki realizēja savu programmu un cik daudz mūsu tautas locekļu ir pazuduši viņu valdīšanas laikā. Sapulce uzņēma mūsu runas ļoti at-

SAVAM UN SAVAS TAUTAS GODAM

Esmu bijis boksa un futbola sacīkstēs, kur aizrāvīgu skatītāju bari izkļiedz sajūsmas un sašutuma saucienus. Neesmu bijis spēļu vēršu un ķīniešu gaiļu cīņās, kur smiltis jaucošas ar asinīm un skatītāji bieži vien kļūstot aktīvi sacensību dalībnieki, izplūkdami savā starpā. Tādēļ arī saprotu, ka īstu tīrā sporta entuziastu nespētu visai daudz sajūsmināt tās sacensības, kas nesen notika Rīgā jaunekļu starpā, kuņģi bija saradušies no visām Latvijas malām. Un tomēr arī šāds sporta entuziasts, redzējis šīs sacīkstes, būtu spiests jautāt: „Kādēļ tās notiek? Kādēļ jauni cilvēki ar ēvelēm un zāģiem rokās tik nopietni nodarbojas ar koka apstrādāšanu, kādēļ jaunās meitenes tik rūpīgi strādā pie aužamiem stāviem un naski rīkojas ar adatu vai virtuves piederumiem?” Tās taču visas ir tādas lietas, kas it kā pasaulei sevišķi nebūtu radāmas, jo ir pavisam ikdienišķas.

Taču cilvēki, kam zināms latvieša raksturs, būs tikpat izbrīnušies par šādu sporta entuziasta jautājumu kā viņš par sacensībām. Šīs jaunatnes sacensības ir rīkotas tādēļ, lai aplicinātu, ka darba tikums mūsu tautā arī šodien tiek tikpat augstā godā turēts kā visos laikos. Pēc kāda cilvēka darba veiksmes latvietis pirmā kārtā spriež par šī cilvēka vērtību, dabu un raksturu. Būt darbīgam ir mūsu tautas svētākā tradīcija, rūpēties par katra darba augstu kvalitāti — katra darba darītāja svētais pienākums. Tāpēc arī saprotama tā nopietnība, kāda bija vērojama sacensības dalībnieku sejās, jo viņi apzinājās, ka tiem jāpierāda sava tiesība dzīvot un strādāt vērtīgā sabiedrībā, parādot jau sasniegtu meistarību savā arodā. Visumā šīs sacensības pierādīja, ka latvju jaunatne arī grūtajā kara laikā sekmīgi pratusi mācīties strādāt un arī sekmīgi prātīs nākotnē uzturēt savas tautas labākās darba tradīcijas.

Rīgas valsts tehnikuma galdniecības nodaļā teknikumieši rādīja, cik veikli tie prot tikt galā ar dažāda veida sarežģītiem dēļu salaidumu darbiem. Nepietika ar to, lai sacenšoni izdarītu darbu pareizi, bet sacensības novērtējumā tika ņemts vērā arī darba glītums un tīrība. Tāpat darba darītājiem vajadzēja rādīt ērtākos un labākos paņēmienus darba veikšanai.

Latvijas komercskolu labākie audzēkņi sacentās gan rakstīšanā ar rakstāmmašīnām, gan visās tais komercijas gudrībās, kas nezinātājam tik noslēpumaini raugās pretī no grāmatvedības biežajām grāmatām un stenografijas mistiskajām rakstu zīmēm, kamēr audzējas, kas nākušas no Daugavpils un Liepājas mākslas amatniecības skolām, rādīja, kā triju stundu laikā iespējams no audiem un metiem radīt skaistus audumus. Audēju māksla, ko latvju sievietes jaunākās paaudzes ne sevišķi piekopusas, šoreiz atkal rādījās savā pievilcībā, pierādot, ka par spīti grūtajiem laikiem, kamēr sējējs audzēs līnus un citus šķiedraugus, tikmēr latvju sieviete spēs vismaz savām un savas ģimenes vajadzībām sagādāt nepieciešamos tērpus un citus audumus. Šī sacensība jaunajām audzējām prasīja daudz uzmanības un piepūles, jo viņām bija jāprot ne tikvien audumus darināt, bet rādīt arī savu māku kompozīcijā un zināšanas mākslas vēsturē.

Ieejot tīrā telpā, šais laikos ir patīkami lasīt uz melna dēļa uzrakstītus vitamīniem bagātus vārdus: teļa gaļas sautējums ar skābu kāpostu un burkānu salātiem un vīra no ērkšķogām un jānogām. Tas rada zināmu apetītu, ko šai gadījumā vēl pavairoja tas, ka telpā valdīja svinīgs klusums. Tā bija virtuve, tur bija daudz dāmu, un tomēr tur valdīja klusums. Šeit sacentās mājturības skolu audzēknes virēju mākslā. Arī viņu uzdevums nebija viegls: cik viegli gan var piedegt cepamais, cik viegli pārvārtīties vārāmais! Un kur tad nu vēl sāls un cukura devas pareizie mēri, lai ēdiens būtu gards. Bet tā arī varbūt nebūtu pārāk grūta lieta, ja no sacensību dalībniecēm vēl netiktu prasītas samērā plašas teorētiskas zināšanas par dažādu uzturvielu izmantošanu cilvēka barībai, šo uzturvielu sagatavošanu un uzglabāšanu. No jauno saimnieču pašpārlicinātās ricības un darba paņēmieniem tomēr jau sacensību laikā ska-

„Labākajam starp labākajiem pienākas sevišķa balva!” Pirmais ģenerāldirektors ģen. Dankers apbalvo kādu no uzvarētājiem darba veiksmes sacensībās.

Veikli šaudās aļspole, un no metiem un audiem rodas daiļš audums.

lītājs varēja atzīt, ka mūsu mājturība sāk iet jaunus ceļus un ka turpmāk būtu darbs mājturības izglītības veicināšanā paplašināms un vēl vairāk izveidojams, lai latviešu sievietei tiktu atvieglotas viņas mājas gaitas.

Ja nu vēl bijām iegriezušies pie drēbniekiem, kuņģi rokās tik veikli kustējās adata, pie mehanikājiem, kas sapratīgi rīkojās ar metālu un tā apstrādāšanas rīkiem, tad redzējām, ka daudzajās dzīves nozarēs ir radušies jauni darbinieki, kas sekmīgi katrā laikā spēs aizstāt vecos. Šo jaunekļu ceļš iet caur mācekļu gadiem uz meistarību. Meistarība savā arodā ir tā, pēc kā viņi cenšas, jo tā nodrošina cilvēkam viņa labo slavu un vērtību savā tautā.

Fa.

Flāmu tautas celvedis

Siriels Versāve, pazīstamais flāmu rakstnieks, ko viņa pretinieki dēvē par „bīstamo kaplānu”. Ar savām grāmatām un paraugtas stiprina flāmu tautu viņas cīņā par nacionālu patstāvību un garīgām vērtībām. Makša Zutnera (Sutner) zīmējums.

„Augsti koki tveļ daudzus vējus, bet tikai paši visaugstākie samana tos, kas nāk no mūžības. Viņu lapotnē šalko mūžība.”

Flāmu rakstnieks Siriels Versāve (Cyriel Verschaeve), kam š. g. 30. aprīlī piepildās 70. mūža gads, šos vārdus kādreiz teicis par Mikelandželo. Ar tiesībām mēs tos varētu attiecināt arī uz šo izcilo rakstnieku un domātāju, kas ir flāmu gars un sirdsapziņa, kas iemieso flāmiskās apziņas būtību, kas izteic savas tautas meklējumus un cīņas, centienus un bijību. Viņš ir savas tautas galva. Viņš kļuvis par „tulku tam augstajam, cildenajam uzdevumam, kurā labad radītājs flāmu tautai zemes virsū ierādījis tās vietu.” Savās drāmās, grāmatās un runās, pieskardamies lielajiem reliģijas, kultūras un mākslas tematiem, viņš „kaldinājis flāmu cilvēkam garīgos ieročus, ar kuriem tas vēlreiz sev var iekarot mūžību.” Viņa sejas pantos viņa tauta lasa, vai tās rīcība ir pareiza un laba.

Maz ārēju notikumu ir šā varenā cilvēka mūžā, kas dzimis 1874. gada 30. aprīlī un vairāk nekā ceturtdaļgadsimta pavadījis Flandrijas rietumu tālākā nostūrā ciematā Alferingemā, kurp viņu izraidīja trimdā tālab, ka viņš drosmīgi aizstāvēja savas tautas tiesības. Kā vienkāršs kaplāns viņš tur darbojās, bet viņa gars aptveļ Eiropas kultūras lielākos laikmetus un darbus, drosmīgā skatījumā viņš tos vieno lielos kopsakaros. „Apbrīnas stundas”, tā Versāve nosauc vienu savu grāmatu; liecinādams tur par savu sastapšanos ar lieliem mākslas darbiem, viņš atrod visdziļākās izpratnes un bijīgākās pateicības vārdus Bacham, Bēthovenam, Direram, Rubensam, Ģetem un citiem dižgariem, kas savas misijas zīmogu uzspieduši visai cilvēcei. Rubensu dēvēdams par „Flandrijas spektru”, viņš tveļ kā Flandrijas dzīves gribas pēdējo uzliesmojumu, kā Flandrijas garīgo spēju atmošanos no daudzu gadsimtu miega, un šim

māksliniekam viņš veltījis grāmatu, ko bez uzbudinājuma nevar lasīt. Kādā grāmatā „Flāmu vecmeistari” viņš paver skatu uz radītāju spēku, kāds atklājas tais flāmu gleznotājos, kas, uzskatāmos tēlos tverdami Flandrijas zemi un dzīvi, likuši plūst jaunas dzīvības straumēm un tā kļuvuši par flāmu tautas dvēseles bagātību paudējiem.

Lai cik cildenas temas skartu māksla, Siriēlam Versāvem nodošāns šādi vielai liktos nevērtīga, ja tā nekalpotu arī viņa tautai, ja nepavērtu avotus, kas palīdz izturēt cīņā un piepildīt to likumu, kurā dēļ cīņa sāka. Viņš pievērsās notikumiem bagātāji Flandrijas vēsturei un varenās drāmās uzbūvē lielo pagātni, reizē ar gaišreģa skatu vērdamies nākotnē, kad beidzot gadsimtu sapņiem un cīņām jāpiepildās un jāgūst vainagojums. Savā drāmā „Artefeldes Jakobs” viņš ar skumjām tēlo, kā sabrūk doma par lielu vienu to Nīderlandes valsti. Savos politiskajos centienos viņš konsekventi atgriežas pie šim domu gaitām, prasīdams, lai izdzēs robežas, kas patvaļīgi viļktas starp vienas asins tautām.

Pirmajā pasaules karā viņa necilais mitklis kļuva par flāmu karavīru svētceļojuma vietu. Viņi visi turpu nesa savas sirds postu. Labāk nekā viņi visi Versāve izprata to traģiku, kādu karš uzspieda flāmiem, jo viņus saistīja zvērests Beļģijas karogam, bet reizē tiem bija jāredz, ka valsts, ko viņi sargāja, gatavoja iznīcinātāju triecienu visam flāmiskajam. Versāves acu priekšā flāmu vīrietiskā jaunatne gāja sava asins upurā gaitu. Viņa aizlūgumu par kritušajiem flāmiem Beļģijas karā vadība aizliedza. „Bīstamā kaplāna” durvju priekšā nostājās sardze, bet viņa vārdus, kas kritušie ir sēklas graudi nākotnes brīvajai Flandrijai, iekala krustā, ko flāmu tauta saviem kritušajiem dēliem uzcēla Diksmuides līdzenumā un kurp tā ik gadus dodas svētceļojumā atjaunot uzticības zvērestu.

Kad 1940. gadā karš no jauna brāzās pār Flandrijas klajumiem, sirmāis rakstnieks pameta savu kluso ciemu Ziemeļjūras krastā, lai savai tautai tumsas un posta stundās kļūtu vadonis uz gaišāku nākotni. Viņš uzņēmās flāmu Kultūrpadošanās priekšsēža amatu, balstīdamies uz vācu iestāžu uzticību un īpaši uz savas lautas mīlestību un palāvību.

Par Versāvi nebūtu pietiekami teikts, ja neminētu viņa darba un spēka otro avotu, viņa pilnīgo, neierobežoto pakļāvību mūžīgajam, viņa iegremdēšanos metafiziskos dziļumos. Dievs viņam ir mīlestība, kas darbīga arī vēl tad, kad prāts, nezina ceļu. Kristīgais gars un tautas gars viņam sakļaujas bez iekšējas plaisas, kaislīgi viņš to apliecina savā runā „kristīgi ziemeļnieciskais gars flāmu mistikā” un, savā būtībā nesdams šo vienību, viņš veido savas bībliskās drāmas.

Mūžības simbols viņam ir jūra. „Jūras dziesminieks” un „Flandrijas kaija” ir pavārdi, kādos tauta viņu piemin. Jūru un kaiju viņš apdzied tādā valodā, kas atbilst flāmu būtībai: kaisli, apbrīnā, aturīgi un tomēr patētiski, mistiski un reizē reāli. „Jūras simfonijās” viņš no saviem pēdējiem dziļumiem radījis pārvarīgu darbu, kurā dveš Ziemeļjūras skarbaiss un sāļais gaiss zem plašā debesu jumola pāri

ūdeņiem. „Cilvēkam, šai izredzētajai būtei, nekas nelīdzinās vairāk kā jūra, šī otrā lielā izredzētā”, Versāve pats saka par šo darbu. „Jūras nemierīgā dzīve vispilnīgāk attēlo paša cilvēka iekšējās dzīves aizgrābīgo ainavu. Šo jūras simfoniju pavisam piecas. To iekšējā sakarība tāda pat kā cilvēka dzīves iekšējā kārtība: Lux aeterna, Zināšanu simfonija, Afrodite — jutekliskās mīlas simfonija, Mīlas vilšanās un mūžīgās atsākšanas simfonija, Pazemības un cerību simfonija, allegorijā runājot — strāumju simfonija.”

Uz jūras, ceļā uz mūžību un dievību, mākslinieks sastop Kristu, kurā viņam saplūst vienuviet visa zemes un debesu gudrība un krāšņums. Viņam rakstnieks veltījis savu pēdējo darbu „Jēzus”. Sava garā un svētīgā cīņā, apbrīnas un pieļūgsmes pilnā mūžā beidzamajā posmā Versāve ļaujas Kristum, kas sirmajam māksliniekam un domātājam, savas tautas vadonim un priesterim, visās gaitās bijis palīgs un spēka avots.

Vilhelms Moge (Wilhelm Mogge).

FLANDRIJA UN FLĀMI

Kopš 1830. gada gan pastāv Beļģijas valsts, bet nekad nav bijusi beļģu tauta. Beļģija radusies, frančiem tiecoties uz Reinas grīvu, un Beļģijas vadītājas aprindas kultūras un politikas ziņā atradušās Francijas ietekmē. Flāmi un valloņi, kas apdzīvo Beļģiju, atšķiras gan ar savu valodu, gan kultūru un paražām. Lai gan ģermāniskie flāmi ir pārsvarā (5 miljoni), viņiem tomēr nākas izcīnīt smagu nacionālu cīņu pret romānizēto valloņu virslīnī. Sākumā tā bija cīņa par valodu, bet pamazām no tās izauga cīņa par savu valsti.

Flandrijas vēsture tomēr nesākas tikai ar 1830. gadu. Tā sniedzas atpakaļ līdz tautu staigāšanas laikam, kad šeit starp Šeldas un Māsas upēm sastapās ģermāņi ar romāņiem. Viņu gara pretstats savā laikā lika uzplaukt ārkārtīgi krāšņai kultūrai, bet radīja arī nebeidzamas cīņas par virsvaru. Nav iespējams šos vārdos attēlot Flandrijas vēsturi, jo, cieši saistīta ar Vācijas, Francijas un Spānijas likteņiem, tā reizē ir visas Eiropas vēsture.

Flandrijas grāfiste, kurā vēlāk iekļāvās arī tautības ziņā tai radnieciskie Brabantas un Limburgas novadi, 10. gadsimtā atdalās no pārējām Karolingu zemēm, 14. gadsimtā pakļaujas Burgundas hercogiem, sasniedzama saimniecisku uzplaukumu, tad līdz 16. gs. vidum ir Francijas lēņu valsts, kamēr to iegūst Habsburgieši, padarot par savas imperijas sastāvdaļu. 1797. gadā Flandriju iegūst Francija, astoņpadsmit gadu vēlāk tā apvienojas ar Holāndi plašākā Nīderlandē, bet 1830. gada revolūcijā atkal no tās atdalās. Beļģijas valdība aizliedza iestādēs lietot flāmu valodu, visādi izcēla Francijas atbalstītos valloņus, kas drīz vien kļuva noteicīgi saimniecībā un pārvaldē. Beļģijas laikmets daudzziem flāmiem atnesa postu, trimdu, vajāšanas, ciетumu, bieži pat nāvi. Tomēr šī mazā tauta sīkstī cīnījies par savām elementārajām tiesībām. Tā panesusi grūtumus un neveiksmes, pamazām atkaņojusi apspiedējiem savu daļu un tic, ka nākotnē sasniegs savus cīņas mērķus.

KALNS

SPĪTE

Kautkar neticams

V ar ticēt vīram ar melniem, cirtainiem matiem un dedzīgām acīm, ka tas var tikpat kā vienā elpas vilcienā izdzert pusduci alus, zibens ātrumā izoperēt vienu otru sivēnu, ar vārdiem apturēt asinis no brūces u. t. jopr., arī to, ka viņš pats neesot nekāds burvis, un to arī — ka tādas spējas nākot no vārdiem, kas tikai jāiegaumē. Tādu vārdu izcelšanās esot visai mīklaina, bet kāda tam par to daļa: tie uzrakstīti uz papīra, kas mantots nez no kā un tagad glabājoties plauktā, istabas stūrī. Ar to pilnīgi pietiekot.

Godā vīram goda vārds, bet...

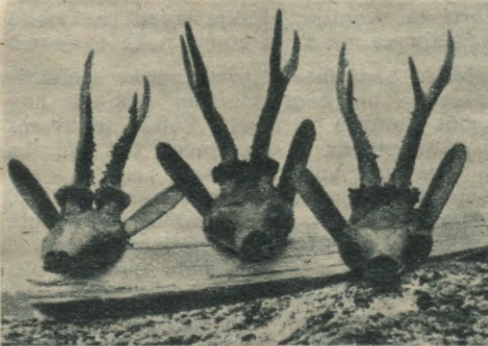
Vīrs dzīvo ciemā, kaut kur Kurzemē. Kā tik tur nav! Mājām logu nav, rijām jumtu nav, klētīm tāpat, šķūņiem tie cauri, bet paši šķūņi atbalstīti ar resniem balķiem, lai nesagāztos. Un to, lūk, nevar ticēt: ka tas viss — nekas sevišķs. Uz vienu pusi sagāzušās saimniecības ēkas esot tikai pārejoša parādība, jo pēc laiciņa tās šķiebjas atkal uz otru pusi. Būves, kas cauro jumtu dēļ sapūstot, varot nojaukt malkai, bet nekad jau izsisto logu stiklu vietā lietotie finieri un maiši esot pat labāki, jo tādējādi noteikumi par aptumšošanu tiekot ievēroti pat divsimt procentīgi — nakts un dienas laikā...

Tomēr reāla lieta

Līdz šai vietai patiešām ērmīgais izklāstījums var interesēt vienīgi spoku mīlētājus, kas tos var saskatīt starp sakritušo būvju graustiem, bet tas ir tāds apvidus, kas, kā tas daudzkārt mēdz būt, slēpj sevi reālītāti, ko, par spīti praviešu mācībām, līdz šim nav apēdušas ne kodes, nedz samaitājusī rūsa: tās ir — pasaulīgās bagātības. Ikviena, kas redzējis maldugunis purva malā, var apgalvot, ka tur nešaubīgi glabājas naudas pods. Kas redzējis tādu ciemu kā šo, var apgalvot, ka ciema apkārtnē kaut kur norakta nauda. Ja nu ne gluži tā, tad cits kas vērtīgs, varbūt nafta vai pirmšķirīgs antracīts... Dzintars, liekas, gan ne, jo jūra šeit tik tālu, ka pat nevar dzirdēt to šalcam.

Un tomēr... Divsimt procentīgi aptumšotajā mājā pie sienas āžu ragi, iestiprināti koka galvu veidojumos. Galvām acis dzintars, nāsīs tāpat... un kad pastaigā pa svaiģi uzartiem laukiem, arī tur starp sīkiem akmentīpiem atrodams — dzintars. Svētdienās, pēcpusdienu garlaicīgajās stundās, kad starp aŗumiem patiešām varētu paniekties,

dižajiem ciema vīriem tomēr pat prātā nenāk šo saulē saēsto drupatiņu dēļ meklēties kopā ar visādiem mājputniem. Šie vīri zina: lai viņi ir cauru māju īpašnieki, bet tas jau ne tādēļ, ka tie nabagi; pavisam pretēji — savas bagātības apdvēstās dižciltības dēļ. Tieši tā, viņi ir tādi. Kaut kāds sīkmanis zaudētu valodu, varbūt tam pusi ķertu trieka, ja viņam, teiksim, blakus nobērtu dzintara kaudzi, apmēram divstāvu mājas augstumā. Bet ciema vīri ir cita materiāla: viņi var mierīgi sūkt savas pīpes, kad tiem līdzās atrodas dzintara — vesels kalns un

varbūt ļoti daudz kalnu. Varbūt visi augstie kāpu pauguri, kas aizņem platību līdz attālai jūrai, pilni dzintara, kā tas, ko vīri, laiku kavēdami, mēdz reizēm apmeklēt.

Bet...

Si sakot — priekš sešdesmit gadiem svētdienas pēcpusdienā jūrmalas krodziņā neleradās vecais dzintara lietu meistars, kas toreiz no rīta bija aizgājis savās gaitās — uz Dzintara kalnu pēc dzintara. Krodziņā todien neredzēja ierastā viesā, kas savus tēriņus kārtoja ar dzintaru, kā citkārt to darījuši Kalifornijas zeltarāči, maksādami ar zelta smiltīm. Zinādami Dzintara kalna dabu, ļaudis nolēma doties raudzīt, kas noticis. Atraka kādu svaigu nobrukumu un izcēla no turlienes meistar, kuŗa sastingušā rokā bija izstiepta pēc krāšņa dzintara gabala...

Tā nav bijusi vienīgā reize, kad racējus aprakušas

smiltis. Tiem gan laimējies atbrīvoties, jo parasti gājuši vismaz pa divi. Kalna spīts ir lielāka par apkalmes ļaužu dēku tieksmi, un tādēļ taka uz turieni nav diez cik iestaigāta.

Retumis, kad ciema vīri nonāk Dzintara kalnā, tie apstājas pie nogrūvuma, kuŗa apakšā, upes ūdeņos, atspoguļojas debesis, vīriem zem kājām. Divas pīpes, divi kupli dūmi un tad — daži soļi uz leju. Divas platas dzelzs lāpstas grābj kāpas smilšu virskārtu, bet smiltis no augšas plūst bez apstājas. Beidzot — grunts. Un tad? Nu, nekas. Vīri parok vēl pāris lāpstu un tad uzsmēķē. Pēc dažiem dūmiem tie ceļ lāpstas plecos un iet mājup: ja nebija uzreiz, neies taču tēlot diez kādus mantraušus.

Tādi viņi ir, tie ciema vīri, un tāds ir Dzintara kalns. Pilns dzintara, kur tikai jāparokas. Kur var paņemt bez maksas kaut vai piecas mārciņas smagu gabalu, kā tas jau piedzīvots...

A. Krūka.

100 000 VALDA PAR 400 MIL.

VISLIELĀKO PRETIŠĪBU ZEME

Indija, šis Āzijas subkontinents, kas savas platības ziņā līdzinās Eiropas kontinentam bez Krievijas Eiropas daļas, ar saviem 400 miljoniem iedzīvotāju ir zemeslodes visbiežāki apdzīvotā zeme un dzimtene vienai piektajai daļai visas cilvēces. Kamēr Eiropā uz viena kvadrātkilometra ir tikai 48 iedzīvotāji, Indijā uz tās pašas platības dzīvo 88 cilvēki, t. i. gandrīz otrtik nekā Eiropā. Indijas auglīgākajos novados — Gangas un Brachmaputras deltā un lejgalā mīt pat vairāk nekā 200 cilvēku uz viena kvadrātkilometra. Pat visretāki apdzīvotajā Ceilonas salā, kas platības ziņā līdzinās Latvijai, iedzīvotāju ir 3 reizes tik daudz nekā Latvijā. Visa angļiem Indijā pakļautā 4,7 miljonu kv. km lielā teritorija turpretim ir 71 reizi lielāka par Latviju.

Ši milzu platības zeme ir Lielbritānijas imperijas svarīgākā daļa un tās ievērojamākais koloniju īpašums. Tur dzīvo apmēram divas trešdaļas britu imperijas pavalstnieku. Katrā britu nacionālā īpašuma angļu mārciņā 4 šilipi, t. i. viena piektā daļa, nāk no Indijas. Indiju, kas kopš 1876. gada ir ķeizara valsts, pie kam Anglijas karalis reizē ir arī Indijas ķeizars, angļi ne par velti dēvē par vērtīgāko dārgakmeni Lielbritānijas karaļa kroni.

Indija ir vislielāko pretišķību un pārspilējumu zeme ne vienā vienā ziņā. Tā izceļas ne tikai ar krāšņu senu kultūru un pasakainu bagātību, bet reizē tā ir arī vislielāko postu piemeklētā zeme, kur epidēmijas, bads un dažādas dabas katastrofas sistematiski prasa ne vien simtiem tūkstošu, bet pat miljoniem cilvēku dzīvību. Plēsīgajiem džungļu zvēriem un indiģajām čūskām vien par upuri ik gadus krīt vismaz 50.000 cilvēku. Asinainie kari, kas še plosījušies biežāki nekā citur, sistematiski situši smagus iedzīvotāju rindās, tomēr kopskaitā ne tik lielus kā malarija, cholera, tīfs, mēris un bads. Indijas milzu bagātības, kas eiropiešu izpratnē tiešām liekas pasakainas, ir ne vien lepnie tempļi, kas izceļas ar savu krāšņo arhitektūru un kas ar saviem tīra zelta un sudraba rotājumiem, papildinātiem ar visretākajiem dārgakmeņiem un zilona

kaulu, atgādina mūzejus. Tās slēpjas ne vien daudzās Indijas maharādžu greznumgreznajās pilīs, kur glabājas gadusimteniem saraustās zelta un dārgakmeņu kaudzes. Vēl daudz lielāka vērtība ir šīs zemes dabas bagātībām. Pusi milzīgās platības aizņem labības sējumi — īpaši rīsi un kvieši. No 34—35 miljoniem ha rīsu sējumu gadā ievāc vairāk nekā 500 miljoni dubultcentneru resp. 50 miljonu tonnu. Kvieši līgo 14—15 miljonu ha platības druvās, dodot gadā apmēram 100 miljonu dubultcentneru zelta graudu. Kokvilnas raža no 10—11 miljoniem ha dod tuvu 30 miljoniem dubultcentneru, t. i. vienu septīto daļu visas pasaules kokvilnas ražas, bet sīkstas šķiedras devēju — dzutu ievāc 16 miljonu dubultcentneru no 1 miliona ha sējumu platības. Zemes riekstus audzē uz 3 miljonu ha zemes platības, ievācot gadā apmēram 30 miljonu dubultcentneru lielu ražu. Rapši dod 10, bet sēzama eļļas augs — 5 miljoni dubultcentneru. Angļi, kam rūp ne tik daudz Indijas iedzīvotāju, kā savā nepiepildāmā maka intereses, piespiež indiešus kultivēt rūpniecības un tirdzniecības augus, atstājot novārtā barībai noderīgo augu audzēšanu, kuru jau tā, izņemot vienīgi cukuru, nepietiek iedzīvotāju pārtikai, jo milzu daudzumi no visa kā aizplūst eksportā uz Angliju. Indija izved par vienu trešdaļu vairāk savu preču, nekā to ievē.

Milzu bagātības slēpjas Indijas zemes izrakšos, pie kam zelts un sudrabs nav nebūt lielākās vērtības. Zelta ieguvums gadā pārsniedz 300.000 unces, bet sudraba — 7 miljoni unces. „Melnā zelta” — akmeņogļu ik gadus iegūst vairāk nekā 20 miljonu tonnu, bet visu Indijas akmeņogļu krājumus novērtē uz 80 miljardiem tonnu. Trīs ceturtdaļas Indijas ogļu guvuma nāk no Damodara ielejas Bengalijā, ziemeļrietumos no Kalkutas. Tur atrodas arī nevien daudz dzelzs, bet arī augstvērtīgas mangāna, chroma, vara rūdas un vizlas krājumi. Dzelzs rūdas lauztuves pie Singbunas pieļder pie visbagātākajām pasaulē. Tās vēl maz izmantotas, bet jau tagad ir otrajā vietā visā Lielbritānijas imperijā. Pagaidām noskaidrots, ka dzelzs rūdas krājumi

še „droši” pārsniedz 3 miljardus tonnu, bet „iespējams” — pat 20 miljardu tonnu. Ar vienu piekto daļu mangana rūdas pasaules guvuma Indija ierindojas otrajā vietā. Indijas svina un cinka rūdu krājumi ir vieni no ievērojamākajiem pasaulē. Tur bagātīgi atrodams arī varš, niķelis, kobalts un antimons. Piedevām še ievērojamus daudzumus iegūst arī vēl smagai rūpniecībai tik vērtīgās volframa, antimona, alvas un magnezija rūdas, grafitu, bet par visām lietām — kaučuku. Vairāk nekā deviņas desmitdaļas savu kaučuka vajadzību angļi sedza ar ievēdumiem no Indijas, īpaši no Malajas pussalas, kas tagad atrodas japāņu rokās.

Tīkpat lielā mērā Indija var lepoties ar savām gara dzīves bagātībām, kas sāktojas gadu simteņu, jā, pat gadu tūkstošu vecā kultūrā. Indijā kārts šūpulis vienai no četrām pasaules ievērojamākām reliģijām — budismam, kas jau sen priekš kristīgās ticības sludināja vienlīdzību starp cilvēkiem, tā nostādami krasā pretstatā seneno kastu rūpīgi sargātajam ortodoksajam brāhmanismam un arī hinduismam. Brāhmanisms kā seno indiešu sabiedriskā un filozofiskā reliģiskā sistēma IX—VI gadu simtenī priekš Kristus stājās Senindijas dravīdu laikmeta civilizācijas reliģijas — vēdisma vietā un savukārt izveidoja tagadējo hinduismu. Šī reliģijas forma tagadējā Indijā ir visvairāk izplatīta. Tās piekritēju skaits tur pārsniedz 240 miljonus, kamēr budistu ir tikai 14—15 miljonu, muhamedāņu — 90 miljonu, bet kristiešu tikai 6—7 miljoni.

Rasu un reliģiju pretišķības līdz ar pārāk dziļi iesakņojušos kastu sistēmu aizvien stipri dezintegrējušas indiešu sabiedrību, kavējušas cilvēku sadarbību un Indijas saimniecisko attīstību. Nesamierināmā pretišķībā, tīkpat lielā kā uguns un ūdens, atrodas hinduī un Muhameda mācības piekritēji tūkstoš dažādos sīkumos, no ku-

Indijas neatkarības cīņu vadītājs Subhass Candra Boze.

Indijas mēreno nacionālistu vadonis Mahatma Gandijs.

Greznais Jainas tempļis — brīnišķīga indiešu jaunākā laikmeta celtnē ir kāda bagāta zeltkaļa dāvinājums. Šis baltā marmora tempļis, kas bagāliģi izrotāts ar krāsainiem akmeņiem, perlmutru un vizuļiem, ir Kalkutas ievērojamākā celtnē.

riem daži mums izliekas smieklīgi. Islāma ticīgo augstākajos svētkos, piemēram, Iederas-govs upurēšana. Hindujos tas rada vislielāko sašutumu, jo govs pēc viņu uzskatiem ir svēts dzīvnieks, kam nekādā gadījumā nedrīkst pāri darīt, kur nu vēl to nokaut. Kad tādām ragulopam ienāk prātā nogulties uz ceļa, tad jāgaida, kamēr tas pats atkal pieceļas un atbrīvo ceļu braucējiem, kaut vai tas būtu visdzīvākā satiksmes centrā, kaut kur Kalkutā, Madrasā vai Bombejā, par provinci jau nemaz nerunājot. Lai tikai kāds pārdrošnieks mēģina padzīt tādu govi — viņu uz vietas nolīnčos. Pat vislielākā bada dzīts, hindujs netikos pēc govs gaļas, jo govs nokaušanu uzskata par vissmagāko noziegumu, kādu vien hinduji pazist. No otras puses hinduji saista savas reliģiskās ceremonijas ar stipri trokšņainu mūziku. Islāms turpretim uzskata mūziku par nešķīstu, kas muhamedāņu dievkalpojums jo stingri noliegta. Kādas hinduju reliģiskās procesijas virzīšanās gar muhamedāņu mošeju jau ne reizi vien bijusi par iemeslu asiņainām sadursmēm. Ka tādas sadursmes bieži vien var arī provocēt no trešās puses, pats par sevi saprotams. Tāpat islāms noteikti ir pret attēliem reliģijas lietās, noliedzot dzīvus radījumus attēlot pat mākslā. Hinduju tempļi turpretim ir pārpildīti ar dažādiem cilvēku un dievu attēliem visfantastiskākajos veidos. No vienas puses Indijas dabas bagātības, auglīgā zeme sniedz pietiekami daudz pārtikas visiem daudzajiem šīs zemes iedzīvotāju miljoniem, sevišķi jau tādēļ vien, ka indieši kopš laika gala ir veģetārieši un apmierinās ar tādiem barības daudzumiem, kas pat visnabadzī-

gākos eiropiešus visisākā laikā iedzītu drošā bada nāvē. Par turienes zemes valdnieku rādžu un maharādžu saraustņo zeltu, sudrabu un visretākajiem dārgakmeņiem varētu iegādāties visu, kā vien trūkst. Un tomēr miljoni mirst badā, un vairums iedzīvotāju nekā cita nepazīst kā sūru bēdu maizi jau gadu simteņiem, smokot zem svešas varas. Cilvēki še spiesti apmierināties, ja nopelna dienā dažas vara monētas ikdienas maizei un uzskata sevi par laimīgiem, ja viņiem to pašu neatņem.

40—60 miljoniem pāriju, kas nav ietilpināmi nevienā no pastāvošajām 2000—3000 kastām, liktenis visos laikos bijis visnožēlojamākais. Viņi nedrīkst smelt ūdeni no hinduju kastu piederīgo akām, nedrīkst celt kāju pār viņu māju sliekšni. Vēl jo mazāk tie drīkst apmeklēt viņu tempļus. Viņu bērni nevar iet skolās, kur mācās hinduju bērni. Nevien viņu pieskaršanās, bet jau pat tuvošanās apgāna kādai kastai piederīgu indieti. Tā ēdiens kļūst nelietoājams, ja uz to krīt pārija ēna.

Kā 100.000 valda par 400 miljoniem.

Indija — brāhmaņu kultūras šūpulis, kas var lepoties ar ievērojamu valstsvīru, psihologu un filozofu cēlajām mācībām, visdziļākām domām par Dievu, mīlestību, izjūtu, sievieti, ģimeni un cilvēka attieksmēm pret cilvēku — gadu simteņiem bijusi asiņainā zeme. Svešas varas tai staigājušas pāri biežāki nekā citur kaut kur pasaulē. Persu ķēniņa Dārija karapulki še sēja nāvi, to iekarojot, un arī pēc tam, kad Dārijs to pārvērtā par savu satrapiju. Maķedoniešu ķeizara Aleksandra Lielā karapulki nebija daudz žēlīgāki. Vienīgi viņam sekojošie hellēņi ievērojami sekmēja budistu mākslas attīstību. Sīriešu iebrukumam, ko gan sekmīgi atsita spēcīgās Maurija dinastijas dibinātājs un maķedoniešu garnizonu padzinējs Čandragupta, drīz vien — I g. s. priekš Kristus — sekoja vairāku Ziemeļāzijas tautu iebrukumi, un Indija sadalījās vairākās mazās valstīs. Hunnu asiņskāzās ilga no 455. līdz 528. gadam, kad tos beidzot padzina Indijas valdnieku apvienotie karapulki. Tad VII g. s. Indiju iekaroja arābi, bet XII g. s. afgāņi. Tamerlana XIV gadu simtenī dibinātā varenā mongoļu dinastija valdīja pār Indiju 3 gadu simteņus. XV un XVI g. s. portugāļi no veselas rindas Indijas ostu pilsētu pārvaldīja visu tirdzniecību ar

iekšzemi. Gadu simteni vēlāk viņus pa daļai izspieda holandieši. Gandrīz tanī pašā laikā Indijā parādījās angļi, kas izspieda nevien holandiešus, bet arī otrus savus lielākos konkurentus — frančus. Kopš 1763. gada, kad franči ar nolīgumu galīgi pameta savas pozīcijas Indijā, tur kungi un noteicēji par gandrīz 400 miljonu lielo Indijas iedzīvotāju skaitu ir angļi.

Par visu plašo zemes platību un četrsimt miljoniem iedzīvotāju valda tikai saujņa angļu. 1921. gadā Indijā bija 163.918 angļu, no tiem 60.000 karavīru un 45.000 sieviešu, bet 1931. gadā — tikai 116.000 angļu, no tiem puse karavīru.

Tas angļiem iespējams dažādu apstākļu dēļ. Vispirms jau tropiskais klimats mazina cilvēka darbības un līdz ar to pretošanās spējas. Otrkārt, angļiem to atvieglo Indijas īpatnējie apstākļi. Indijas iekšējais vājums ir ne vien tās lielā sadrumstalotība daudzās ciltīs un mazās valstīs, bet arī Indijas sociālā iekārta ar tās 2000—3000 kastām, kas tikpat naidīgas savā starpā kā viena cilts otrai vai viena mazāka vai lielāka Indijas valsts otrai. Pēc Makiavelli principa — „skaldi un valdi” — angļi arvien pratuši izmantot Indijas valdniekus — rādžas un maharādžas, skaitā tuvu 600, ne vien viņus pašus kā turīgus kārtēju nodevu maksātājus un palīgus nodokļu iekasēšanai, bet arī kā pretiniekus, kas apkaro cits citu un tā vājina indiešu pretošanos saviem kaklakungiem — ir angļiem, ir turienes valdniekiem. Beidzot ievērojama loma piekrīt arī angļu tipiskajiem svešu zemju iekarošanas un pārvaldīšanas paņēmieniem. Lai jo ātrāk pavairotu savu Indijas provinču zemju platību, angļi jau laikus nodibināja tādu kārtību, ka tās valstīņas, kur indiešu valdniekiem nav pēcnācēju, pievieno provincēm. Paši indiešu valdnieki pavadināja angļus uz tādu metodi, cenzdamies varas līdzekļiem atbrīvoties no savu troņu pārējiem pretendentiem.

Katras pretošanās mēģinājumu, vai tas bijis spontāns indiešu protesta uzliesmējums vai plašāka sacelšanās, angļi nekad nav kautrējušies apspiest visnesaudzīgākā kārtā, laižot darbā ne vien pletnes un ar svinu pildītas rungas, bet arī ložmetējus un pēdējā laikā pat bumbvedējus. Kā sevišķu iebiedēšanas līdzekli angļi ilgus gadus praktizēja paņēmieni piesiet nepaklausīgos pie lielgabala stobra, lai tad granāta viņus pārvērstu pīšļos. E. S.

Otrs dedzīgs Indijas neatkarības cīnītājs Sarats Čandra Boze.

Lielais Indijas prātnieks, rakstnieks un dzejnieks Rabindranats Tagore.

JELGAVAS TEĀTRIS — ĀDOLFA ALUNĀNA TEĀTRIS

Jelgavā ir valdījušas trejādas mākslas: reiz hercogu laikos slavenais Rastrelli un citi arhitektūru mācījušies vīri šeit lika pacelties staltiem stilā izveidotiem namiem, kas vēl tagad, diždomāties cits aiz cita, piešķir visai Jelgavai senlaicīgas romantikas dvesmu. Vēlākajos laikos Jelgava kļuva tik mūzikāla, ka, vakaros staigājot pa rāmajām ielām, drīz vienā pusē varēja dzirdēt liegu gavoti vai madrigalu, drīz atkal otrā pusē — kādu trio vijolei, čellam un bračai. Tagad Jelgavas mākslas ģerbonī vajadzētu zīmēt teātra mūzu, jo Jelgavas teātra iestudējumi jau kopš ilgiem gadiem daudzina arī Rīgā.

Necik sen mēs svinējām visas mūsu teātra mākslas 75 gadu pastāvēšanas jubileju, bet nupat gan Jelgavas teātra telpas bija greznotas lauru kokiem, gan arī tur sabrauca daudzi ievērojami kultūras darbinieki, jo teātris atcerējās pirmo Jelgavā notikušo latviešu izrādi pirms 75 gadiem.

1869. gada 27. aprīlī R. Tomsons, toreiz sapulcinājis mākslas amatieus, rīkoja pirmo izrādi, uzvedot 3 lugas: paša lokālizēto „Miku“, paša sacerēto „Mika nāk mājā“

kā: P. Ozoliņš, A. Mierlauks, A. Freimanis un citas, kas visas ierakstītas mūsu teātra vēstures spožākajās lappusēs.

Pastāvīgs teātris Jelgavā izveidojās pēc pirmā pasaules kara vētrām. Nesavtīgs ideālists raksturīgs visiem jaunā teātra izveidotājiem. Cildens ir Dr. A. Dargevica vārds, kuŗa vadības laikā teātris sasniedza savu māksliniecisko pilnbriedumu, kļūstot par augstvērtīgu mākslas iestādi. Uz Jelgavu sāka doties no Rīgas un citām Latvijas pilsētām teātra mākslas entuziasti, par Jelgavas teātra uzvedumiem sāka runāt visprominentākie speciālisti. Z. Kopštāla iestudētajam „Melim“ tika veltīta krāšņa monogrāfija, un Jelgavas teātris kopā ar abiem lielākajiem Rīgas teātriem jau veidoja mūsu skatuves mākslas izcilo triumvirātu.

Lieli nopelni teātra ansambļa erudīcijas izkopšanā ir rakstniekam Valdemāram Dambergam, šim delartiskās formas sludinātājam, un dekorātoram Arvidam Spertālam, kas modernizēja teātra skatuvi.

Ievērojamā reālpsīcholoģiskās mākslas meistara Osvalda Glāznieka pēkšņā ierašanās pavēra teātra darbībai jaunus apvār-

šņus. Atkal radās izcili sasniegumi: „Pirms saules rieta“, „Fiesko“, un atkal uz Jelgavu brauca skatītāji no Rīgas un no citurienes. Evalds Mercs, kas kādreiz spēlēja Lelīo, tikpat lieliski tagad spēlēja Fiesko, un kur gan citur mēs vēl bijām redzējuši

Ādolfs Alunāns.

Fr. Sillera „Fiesko“ O. Glāznieka režijā ar J. Arņiša dekorācijām. No kreisās: Fiesko — E. Mercs un Hasāns — J. Kikulis.

un J. H. Baumaņa joku spēli, kuŗas titulapā lasām:

„Lustīgais nerris uz tirgus platscha. Johku — spehle eeksch diweem zehleeneem. Pahrzehlis Johann Heinrich Baumann. Pehterburgas mahlderu — akademijas beedris, zittreisejs wirspreekschrunahtajs pee gehgeru — beedrihbas Rihga. Rihga, 1863. Driķķehts pee bilschu un grāmatu driķķetaja Ernst Plates.“

Toreizējās teātra izrādes nenotika regulāri, bet teātra māksla Jelgavā kļuva iemīļotāka, kad uz šejieni pārnāca Ādolfs Alunāns. Viņš, Jelgavā dzimis un audzis, prata tā saistīt ap teātri jelgavniekus, ka dažā labā izrādē sanāca skatītāju vai biezs. Viņš sacerēja lugas, daudzas no tām pirmo reizi uzveda Jelgavā, spēlēja pats līdzī un iestudējumos centās pārspēt savu pēcteci Rīgas Latviešu biedrības teātri T. Rodi-Ebelingu.

Pēc Ādolfa Alunāna par Jelgavas teātra vadītājiem bijuši daudzi izcili vīri, uz Jelgavu darboties braukušas tādas slavenības

skaistāku reālpsīcholoģiskās mākslas tēlu kā Glāznieka Klauzēnu!

Tad atkal maiņa — par Jelgavas teātra direktoru nāk kādreizējais teātra režisors J. Kļava. — Kāds tad nu Jelgavas teātris ir pašreiz?

Un te vislabāko atbildi mums sniedz Jāņa Grīna jubilejas vakarā teiktie vārdi: „Priekš gada — mainoties teātra vadībai — bija redzami 2 ar pus virzieni: gan Damberga un Spertāla virziens, gan arī Osvalda Glāznieka virziens un vēl pamanāms agrākais Jēkaba Zaķa operešu iestudējumu virziens. Tagad jāseko sintezei, ko dos direktors J. Kļava ar režisoru H. Zommeru, — un kā tas izpaužas darbos, to redzam Raiņa „Zelta zirga“, Ed. Vulfa „Sensācijās“, R. Blaumaņa „No saldenās pudeles“, Biņķa „Jaunaudzes“ un citos pēdējā laika iestudējumos.

Cildinot izcilā jelgavnieka, mūsu teātra tēva, piemiņu, Jelgavas teātris tagad pārdēvēts par Ādolfa Alunāna teātri.

J. B.-D.

R. Blaumaņa „No saldenās pudeles“ H. Zommerta režijā ar K. Mieziša dekorācijām.

ALPĒNĪŠKĀ MĀCĪZE

P E T E R A A I G A R A R O M Ā N S

(33. turpinājums.)

Vālodžu saimnieks pārļaida acis iegātnim. Tur viņš stāvēja, gruzdēdams pats savās šaubās. Vientiesīgs un tomēr neatminams.

„Vai kāda padomā?”

„Silamiķeļa meita.” Šo vārdu bija tik grūti izrunāt, tas prasīja tādu piepūli. Tagad, kad tas bija izskanējis, pašam kļuva labāk un vieglāk.

„Tad tādēļ pērn bija tā nakšu negulēšana.”

„Bija un nebija,” stostījās Andris, raudzīdamies, kā brūnais ūdens bez apstājas ritēja tālāk pa izrakto gultni. Ūdens aizskrien, krasti paliek. Kas to zina, vai Marīte būs tā pati kas pērn. Ģērdēns viņai rakstot. „Viņa bija jau agrāk pirms Līnas...” Andris turpināja. „Tikai domāju, ka nekas labs neiznāks. Domāju, ka Silamiķelis nedos zagļa dēlam savu vienīgo meitu, tāpēc gāju pie jums par iegātni.”

„Nepareizi darīji. Tagad nav ne Līnas, ne Marītes,” teica vecais saimnieks nopietni.

„Sākumā ticēju, ka cilvēks var visu, ko grib. Viņš var atteikties no tā, ko mīl, un piespiest sevi iemīlēt, ko nemīl. Būšu maldiņies.”

„Kam īsti nāci pie Līnas, ja cita bija padomā? Vai gribēji iegūt manas mājas un viņas mantojumu?” saimnieks raudzījās iegātnim cieši acīs. Izlocīties vairs nevarēja. Jautājums bija pārāk tiešs, un vecā saimnieka acis urbās viņā. Andris sapēmās un atbildēja atklāti, bez kādiem aplinkiem, atbildēja tā, kā atzīstas pienākts noziedznieks, kam vairs nav iespēju iļģties.

„Vienu un otru! Tīkoju bagātību un laimi, bet visvairāk vēlējos tikt laukā no tēva pajumtes. Nevarēju ilgāk panest viņa pārestības. Varbūt es arī Marīti bildinātu, bet negribēju piedzīvot jaunu pazemojumu. Ar Līnu bija citādi. Viņa ir bārene. Turklāt viņai bija piedēvēta viegla daba. Likās, ka, apprecot viņu, nenodarīšu nevienam pārestību.”

„Tā jau domāju. Tikai ne es, ne tu neesam Līnu īsti sapratuši. Viņa labāka, nekā mums likās.”

„Varbūt, bet mana sieva viņa nebūs. Ūdens ir aizskrējis. Atpakaļ tas netecēs.”

„Viņa rakstīja, gribot mācīties par lopu pārraudzi. Bet kur viņa izbraukās ar mazu bērnu? Labāk lai mācās par pienotavas vadītāju, tai jādzīvo uz vietas.”

„Lai mācās, lai dara, ko grib, tikai mūsu ceļi nekad vairs nekrustosies. Skaties, zirgs grib atraisīties,” Andris izsaucās un skriešus devās turpu. Mežmalā pie priedītes piesietais zirgs kasīja ar kāju zemi un raustīja iemauktus. Viņš bija jau atraisījies un sagriezās uz māju pusi. Zirga maigais purns bija nozliezts gluži zaļš ar sakošļātām prieku skujām.

Iegātnis savaldīja bērno, sakārtoja grožus un gaidīja, kamēr atnāk saimnieks. Tad viņi iekāpa droškā un, domājot katrs savu domu, klusēdami brauca mājup. Domas viņiem skrēja pa priekšu kā līksmi putni.

*

Tiesas izpildītāja melnā mašina tikai ar lielāko piesardzību varēja iegriezties Ģērdēnu pagalmā pa šaurajiem vārtiem, kam abās pusēs stāvēja nosūnojuši prieku resgaļu stabi. Vecais pērminderis, sagērbies goda drēbēs, uzņēma dēlu un tiesas kungu kā gaidītus viesus. Viņš cēla galdā visu, kas bija pagrabā, klētī un virtuvē. Viņš neaizmīrsa arī piecgadīgo jāpoļu vīnu un zāju šnabi. Bet kad pusdienas bija iebaudītas un tiesas kungs sāka žāvāties, saimnieks piedāvāja gultu, atpūtināt muguru. Kamēr viesis atļaidies šķirstīja laikrakstu, pērminderis paņēma dēlu pie rokas, izveda to otrā istabā, kur uz logiem stāvēja ģerānijas un mirtes, nosēdināja dēlu zem mirušās mātes bildes un svinīgi teica:

„Dēls, kā pats redzi, es esmu jau vecs. Mūsu mājā nav vairs ne lāga arāja, ne sējēja. Pērnā pavasarī devu tev vienu gadu laika sameklēt sievu un nākt atpakaļ uz laukiem. Tagad gads ir apkārt. Un man nav ne jausmas, ko esi nolēmis darīt, lai atvieglotu manas vecuma dienas un pasargātu mūsu mājas no posta.”

Bankas pilnvarnieks, nodūris galvu, klu-seja. Ko viņš varēja iebilst? Solījums tēvam nebija pildīts, un vai varēja galvot, ka varēs pildīt? Marīte nebija devusi skaidru atbildi. Nez vai visas sievietes tā vilcinājas? Bet tās, ar kurām viņam bija jāstap, nekad nespēja izšķirties.

Nesagaidījās dēla atbildes, tēvs turpināja: „Ja tu neesi nekā darījis un negribi darīt, tad ilgāk vairs negaidīšu. Rīkošos tāpat kā Vālodžu saimnieks. Atdošu mājas pirmajam cilvēkam, kas gadās pie rokas un kas grib

„Tēv, nerunā tā,” dēls aizvainots saslē-jās. „Mans stāvoklis pietiekami cienījams. Lai Dievs dod katram tādu sasniegt! Es esmu atbildīgs ierēdnis. Bankas pilnvarnieks. Simti mani apskauž un labprāt stātos manā vietā. Nezinu, ko tu no manis vēlies?”

„Es vēlos, lai tu beigtu augstskolu un kļūtu par to, par ko tu esi nolēmis tapt.”

„Tēv, tu mani pārproti. Mans līdzšinējais amats īenes daudz vairāk nekā advokāta prakse. Jaunam advokāta palīgam pirmie divi trīs gadi jānostrādā pie patrona gandrīz par vēderu. Tagad Rīga ir pilna ar advokātiem. Vienīgi nav tik daudz muļķu, kas tiesājas. Domā, ka ar augstskolas diplomu kabatā būšu labāks un cienījamāks nekā tagad?”

„Es to nesaku, bet pie kā cilvēks ķeries, tas jāpadara līdz galam. Gaidījies esmu ilg. Ilgāk vairs nevaru un negribu gaidīt. Vai nu ņem sievu, kas saimnieko, vai nāc pats par saimnieku! Kamēr tu pilsētā dzenā grašus, šeit iet bojā tūkstoši. Ekas paput. Laukos ieviešas nezales. Ganāmpulks nīkuļo. Es vairs visu apspēt nevaru.”

„Saprotu, ka tev grūti,” ieminējās dēls piesardzīgi. „Varbūt lūgt no Zemes bankas aizdevumu, ko iegādāties mašīnas. Būs vieglāk saimniekot.”

„Ar aizdevumu saimnieku aizstāt nevar,” turpināja sarūgtinātais tēvs. „Ar naudu var daudz ko nopirkt, tikai bērnam māti un mājai saimnieku ne. Te nevar izlocīties. Te pašam jāuzņemas pūles. Ja tu tās negribi un nevari uzņemties, tad zināšu, kā rīkoties.”

Citkārt lepna un valodīgais bankas ierēdnis tēva priekšā kļuva mazs un mazrunīgs. Pazīdams tēva dabu, viņš zināja, ka šoreiz izvairīties nevarēs. Viņš arī nemaz negribēja izvairīties. Viņš taču bija bildinājis līgavu. Protams, viņa grib nogaidīt. Savādi, kas tur ko gaidīt un pārdomāt? Vai viņš kāds plikadīda un piena-puika?

„Tēv, tev taisnība,” teica dēls. „Jāatzīstas, esmu bijis nolaidīgs, bet vēl visu varam saglābt. Dod man vēl vienu nedēļu laika, un es galvoju, ka nākamo svētdienu mēs jau varēsīm dzert derības ar manu līgavu un mūsu mājas nākamo saimnieci. Esmu jau noskatījis un iecerējis. Nebūs gan nekāda bagātniece, tomēr godīga un tikusi meita. Sapratīga saimniece, kāda tieši vajadzīga Ģērdēniem. Pagaidām vēl viņas vārdu neminēšu. Kad savā starpā būsim visu norunājuši, tad nāksim pēc tavas svētības.”

„Dēls, tu runā patiesību?” vaicāja pērminderis, un viņa nopietnajā sejā atblāz-mojās prieks. „Tu tiešām esi nodomājis vest mājās saimniecei?”

„Goda vārds, tēv, vēl daži sīkumi jānoskaidro. Zini, ka mēs, Ģērdēni, visu darām lēni, bet pamatīgi. Es kā tīģeris kluslūpām pielīnenu, pieplacis pie zemes, noskatos, viens lēcians, un medījums rokā.”

„Brangī, zēn, tev tomēr mana daba,” teica tēvs iepriecināts. „Lai izdodas!”

ERIKS RĪGA

PIRMAIS LIETUS

*Hiacinte martā
Saldī smaržot sāk,
Bet vēl saldāk smaržo
Zeme, kad tai pūri
Pirmais lietuss nāk.*

*Mīlīgi un klusi,
Dzīdus, silts un spīrgts
Nāk tas, veldzinātājs,
Un pie sevis smejas
Ii kā dārznieks žirgts.*

*Iesmejos es arī:
Mostas dārzs un lauks,
Un pat vārgākajam
Panīkušam kokam
Pumpurī drīz plauks.*

zemi strādāt. Tu sapemsi gan savu mantojuma tiesu, bet kā nepaklausīgam dēlam dzimtas īpašumu neuztīcēšu. To es tev saku pēdējo reizi. Tev jānāk pie prāta. Tik daudz skolojies un studējies! Jau trīsdesmitais gads. Saki, kas tu esi? Solījies studēt par advokātu. Labi. Es devu naudu. Kas tagad esi? Ierēdnis? Bet kas ir ierēdnis? Ne šis, ne tas.”

„Man un neizdoties! Tad tu savu dēlu nepazīsti. Tāda meita nav piedzimis, kas man atsacītu.”

„Var jau būt, var būt,” atkārtoja Ģērdēns. „Mūsu vecaistēvs arī sieviešus ap pirkstiem tinis. Skrējušas kā bites pie medus. Es tikai priecāšos, ja izdosies!”

„Izdosies, katrā ziņā, bet tagad jākaļ, kamēr dzelzs karsta. Jāaicina tiesas kungs, jābrauc. Jānorunā uz vietas.”

„Vai tālu, dēls?”

„Nav tālu, kāds gabaliņš būs, bet kavēties es arī vairs nevaru. Uz redzēšanos, tev!” Viņš cēlās kā spārnos.

Melnā mašīna atkal uz lielceļa vērpa baltu putekļu pavedienu. Tā neskrēja Rīgas virzienā, bet, braucot uz Daugavas pusi, pietājās Silamiķeļa ceļa galā. Soferis izkāpa laukā un skatījās, vai varēs iegriezt. Bankas pilnvarnieks mudināja: „Saujiet tik uz priekšu! Neatstāsim tak mašīnu ceļa malā.” Viņu tirdīja nepacietība un neziņa. Tik drošs par saviem panākumiem viņš nebija, kā tēvam stāstīja. Meitēns bija diezgan atskabargains un untumains. Ar viņas tēvu sarunātu viens divi, bet meita ietiepās.

Tā bija liela diena Silamiķeļa sētā. Kopš šī sēta pastāvēja, tur vēl nekad nebija iegriezies automobilis, nemaz jau nerunājot par šādu spožu mašīnu. Kas par to, kas spāni un jumts bija drusku apputējuši, tiklīdz noslaucīja putekļus, lakojums vizēt vizēja, un metalla rokturi laistījās.

Nezinot apciemojuma istos iemeslus, Silamiķelis sākumā bija nepatīkami pārsteigts. Ieraudzīdams mājas ceļā iegriežamies to pašu mašīnu, kurā Bajāros atbrauca tiesas izpildītājs, viņš baijējās, ka nedraud tas pats, kas Stublāja atstātajai mantai. Viņš taču vēl nebija samaksājis protestēto vekseli. Skaidrs kā diena. Papriekšu mantu aprakstīs, pēc tam izsludinās ūtrupī. Šīs bažas viņš atklāja arī savai sievai. Saimniece bija vēl satrauktāka. Tā, pamanījusi auto iebrāucam pagalmā, uzsauc: „Kusties, vecais, negulī! Pestīsim govīs mežā, lai vismaz tām neuzspiež kauna zieģeli!”

Kamēr kungi rausās no mašīnas laukā un taujāja Marītei, kas nosarkdama bija iznākusi pretī, kur atrodas saimnieks un saimniece, tikmēr Silamiķeļa brūnās govīs maurodamas un lēkādamas staidzās pa ganu ceļu uz nelielu ataugu, kas sākās aiz tūrumiem. Saimniecei, govīs dzenot, no lielās steigas un uztraukuma uznāca aizdusa. Ar vienu roku turēdama saceltos līndrakus, otrā vicinādama kārkļu stību, viņa ar lielu sirds drebēšanu pusteciņus staidzās pakal govīm, baidīdamās pat atskatīties. Viņa bija nolēmusi turēties līdz beidzamajam, pretoties vārdiem un darbiem, nelaist nevienam klāt ganāmpulkam. Lai viņu nosit un nošauj, bet citādi savus lopīņus neļaus aprakstīt.

Silamiķelis pats palika glūnam aiz klēts pakša. Bet redzēdams, ka tiesnesis mīlīgi sasveicinās ar meitu un arī jaunais Ģērdēns varen vēlīgi un zemu noņēmis cepuri un palokās Marītes priekšā, viņam galvā iešāvās cita doma. Sak, tas pagāns būs atbraucis precībās. Vai šis velti ziemu rakstīja Marēnam garās vēstules no Rīgas, un vai cita dēļ Marēns tādā domīgā vien stāgātu? Viņš saraustīja bikses, savilka ciešāki jostu, aizpogāja pelēkos darba svārkus un nedroši nāca laukā no paslēptuves.

„Sveiki, cienītie kungi,” viņš pa gabalu sauca.

„Labdien, labdien, saimniek,” atņēma tiesas izpildītājs. „Redziet, kādi negaidīti viesi.” Jaunais Ģērdēns pats staidzās pie saimnieka, satvēra tā roku, cieši spieda un ilgi skatījās acīs, šķiet, klusībā lūgtu piedošanu.

„Labi gan, ka atbraucāt. Šitāds pūķis vēl manā pagalmā nav bijis,” Silamiķelis lepni teica, vairāk raudzīdamies uz mašīnu nekā uz jauno Ģērdēnu.

„Saimniek, sasmēķēsim!” teica tiesu izpildītājs, sniegdams sudraba papirosu ietveri.

„Kas nu pagalmā par smēķēšanu,” Silamiķelis atrunājās, nēmdams papirosu. „Sausis laiks, aizdedzinās jumtus. Marīt, ved clemīņus istabā, uzklāj galdul! Braucot būsiet izslāpuši.”

„Paldies, paldies, Silamiķeļa kungs!” teica precinieks. „Negribu laipnību noniecināt, bet mēs gan tikko cēlāmies no galdā. Tāpat vien iegriežamies jūsu mājā. Motoram dzesinātājā ūdens izsusējis. Pieliesim un brauksim tālāk.”

Saimnieks tomēr neatlaidās. Paņēmis Ģērdēnu pie piedurknes, viņš vedināja iekšā. „Varbūt tomēr kaut ko nogaršosiet, kas nu mūsu nabadzībā ir.”

„Drizāk bagātībā. Ļoti labi atceros no pērnās vasaras,” vēlīgi runāja precinieks. „Bet paldies, šoreiz gan nevarēsim, nav tik daudz laika.”

„Nu, kā tad dzīvojat pēc plāvu rakšanas?” vērsās tiesas izpildītājs pie Silamiķeļa. „Jūsu pagastam tagad liela slava. Par Stublāju laikraksti vien raksta, un kāda jums ir kūts? Dziļā vai seklā?”

„Iznāks tā, kā saka: ja nenāk istabā, tad jāved kūti,” Silamiķelis smīnēja. „Iesim

apskatīsim!” Saimnieks ar tiesas izpildītāju abi gāja uz laidara pusi. Viņš, viesus saņemot, bija pavisam piemirsis, ka kūts tukša, ka saimniece lopus nobēdinājusi krūmos.

Saimniece savukārt ganībās, aiz bieza paegļa paslēpusies, uzmanīja, kas notiek pagalmā. Redzēdama, ka vīrs ar svešo atbraucēju iet uz laidaru, viņa pārmeta krustu un nopūtās: „Paldies Dievam, ka izdzinu. Vismaz mani lopīņi būs no nezvēra rīkles paglābti.” Viņa aizrāvās vairāk aiz paegļa, visu laiku smagi elsoja, priekšautā slaucīja seju, kas nepārtraukti rasoja sviedrus. „Ka tikai nenāktu pa pēdām,” domāja viņa.

Silamiķelis pieveda viesi pie koka kūts, kuras skaidu jumtā bija daži svaigi lāpījumi un pie sienām traipi no bezdelīgu ligzdām, kas atradās paspārnēs. Kūts durvis bija līdz galam vajā. Saimnieks paskatījās tur un sabijās. Nevienas dzīvības.

„Piedošanu, kungs!” Silamiķelis atpāpās. „Lopu pārraugs ieteica, ka govīs jāizdzen, lai izvingrīna locekļus. Tā šodien arī mana vecene izlaidusi ganāmpulku ataugā. Ziema šogad nebija auksta, bet toties gara. Lopīņi var dabūt likas kājas.”

Tiesas kungs pameta acis tukšajā kūtī un griezās atpakaļ. Te nebija ko darīt. Viņi sāka runāt par plāvu mēslošanu un skābarības gatavošanu. Tiesas izpildītājs izrādījās Zemgales saimnieks ar lielu pieredzi. Viņš jautāja un uz vietas jautājumu pats atbildēja, tō plaši iztīrējot. Silamiķelis tikai čūpstināja viņam pasniegto papirosu un vietu vietām iestarpināja pa vārdam: „Jā, jā, kā tad, kā citādi.”

(Turpinājums sekos.)

MĀKSLAS IZSTĀDES UZŅĒMUMA DARBINIEKIEM

Prof. L. Liberts — Ziemā Latvijā.

„Deutsche Zeitung im Ostland” direktijai radusies teicama doma — iepazīstināt savus darbiniekus ar mūsu mākslinieku labākajiem darbiem. Šinī nolūkā direktija uzaicinājusi mūsu redzamākos māksliniekus sniegt savus darbus atsevišķu izstāžu sarīkošanai spiestuvē. Apgāda vadība, blakus kopgaldam, spiestuvē ierīkojusi ērtas izstāžu telpas, kurās mirdzošo krāsu bagāībā patlaban risinās prof. L. Liberta gleznu skate. Šī ir jau otrā šāda veida izstāde spiestuvē. Pirmajā izstādē (kārtību nosaka pēc lozes) darbinieki vēroja jaunā apcāvinātā mākslinieka P. Gludāna darbus.

VILIBALDS DROSMIŅŠ

aiz mākoniem

Kādu dienu artilērijas virsšeržants atkal bija norīkots dižkareivī Drosmiņu pie lielgabalu tīrīšanas. Viņš disciplinēti paklausīja, tikai lielākā attālumā no priekšniecības norūkdams:

„Dzīvo kā pa zīdaiņu patversmi — vienā tīrīšanā! Labi vēl, ka lielgabaliem nav autiņi jāmazgā...”

Sākumā viņš tīrīja lielgabalu šā tā ar lupatu, bet tad viņš atpazina: „Ko es te ērmojos kā patentēts dubšeris, vai tā kāds metālu tīrītājs? Lielgabals taču nav magoņkoka klavieres!”

Viņš žigli vien atstiepa spaini smilšu, iebēra tās stobrā, tad atnesa spaini ūdens un ielēja arī to. Satinis gaŗas kārts galā vecus autus, viņš nu pēnās berzt, ka daŗa laba namamāte spodrības nedēŗa apskautu tādu tīrības mīļotāju. Bet ko teica virsšeržants — ſī baterijas namamāte? Neuzrakstāmus vārdus viņš teica!

„Belcebula sievasmātes antkambari tā tu vari berzt, kad tevi traķektorija parautu! Mudīgi tīri arī to smilšu putru, tad nem vates višķi un eļļas kannu un rāpies stobrā.”

Drosmiņš nospļāvās un gāja meklēt vati un eļļu. Tad viņš ierāpās tālsāvēŗa stobrā un sāka savu tīrīšanas darbu no jauna, lēni virzīdamies uz augšu pretīm saulei un padebeŗiem. Aiz viņa stobra rievās tagad laistījās spoŗas kā runča acis pie desas likuma. Un kad viņš bija galā, atkal atskanēja virsšeržanta simpātiskā balsis: „Tagad tikai mudīgi apkop ārpusi!”

Priekšnieks aizgāja. Drosmiņš aplūkoja lielgabalu no ārpuses, paskrubināja ar pirkstu un atzina, ka tas krāsots.

„To nu gan ar eļļu nevar: sabojās krāsu... bet paga!...” un viņam padoms bija rokā.

Pēc pārdesmit minūtēm artilērijas kaprālis Šķemba, nejauši pienācis pie lielgabala, sāka smieties kā Ziemassvētku tirdziņa cirka būdā:

„Vai tas ir redzēts — hahahā, vai tas ir redzēts!... Virsšeržant, ko tu teiksi?”

Virsšeržants pienāca, paskatījās un uzbrēca:

„Nolādēts, vai tu jau atkal?! Ar ko tu tīri to lielgabalu?”

„Ar suku un zābaksmēru... Varbūt, ka no ārpuses vajadzēja ar naŗu pulveri, bet to jau man neviens neteica.”

Virsšeržants nelamājās, viņš smējās. Skats jau arī nebija tik traģisks: Drosmiņš sēdēja jāteniski uz stobra un ar divām zābaku sukām spodrināja to veikli un sistēmātiski.

„Dzeniet dižkareivī Drosmiņu prom!” vēlāk virsšeržants ieteica baterijas komandierim. „Viņš mums sanerros visu padarīšanu, un vēlāk neviens vairs neņems nopietni mūsu šāvienus.”

Baterijas šefs bija miera laikos studējis teoloģiju. Viņš bija filozofiska miera un lēnprātīgas pacietības cilvēks. Kareivji viņu mīlēja pat kantīnes dienās, kad viņš vienīgo pudeli konjaka izdzēŗa uz visu veselību.

„Tā nevar,” viņš teica. „Drosmiņam ir ārkārtīgas novērotāja spējas, viņš tikai vēl jauns ſai smagajā ieroŗu ſķirā, — viņš mums jāskolo, lai vēlāk visiem būtu prieks par viņu!”

„Drosmiņ,” pēc tam virsšeržants teica dižkareivim. „Es gribēju tikt no tevis vaļā...”

„Mīļais, es arī!” priekā iesaucās dižkareivis.

„... bet šefs domā, ka tev piemīt ārkārtīgas novērotāja spējas un mums tevi jāskolo, lai vēlāk no tevis iznāktu... kaut vai observātorijas teleskops. Kaprālis Šķemba tev mācis teorētiskās zināšanas!”

„Cuŗš un amen!” izdvēŗa dižkareivis.

Un kaprālis Šķemba ķēŗās bulīlim pie ragiem.

„Dižgabali ir dažādi,” viņš teica.

„Kā tas domāts: pēc rakstura vai auguma?” apjautājās Drosmiņš.

„Nepārtrauci! Ir dižgabali, ko velk zirgi...”

„Vai tā ir zirgu vai lielgabalu vaina?”

„Klusu, es teicu. ...Ko velk zirgi un ko velk traktorī, kā arī tādi, kas paŗi sevi velk — lielgabali uz paŗbraucēju lafetēm.”

„Tas pats, kas ar kujammaŗinām,” atkal nenocietās Drosmiņš. „Un ar kuŗiem ir tāpat, mīļais kaprāli. Ir tādi, ko dzen vēŗš, un tos sauc par buriniekiem, un ir tādi, kas paŗi taisa vēŗu...”

„Ko nu muldi?”

„Kad es tev saku! Kādreiz manos jūrnieka gados pie Arabūzijas raga viss vēŗš bija izlietots un uz priekŗu vairs netikām, un ko domā, tad kapteinis lika mums paŗiem pūst burāŗ!”

Kaprālis Šķemba bija īsts sauszemes ſurka. Viņš atsēdās, uzlīna cigareŗi un klausījās, mutī at-

plētis, tā ka Drosmiņš bija spiests izņemt cigareŗi viņam no pirkŗtiem un smēķēt, stāstot savus jūrnieka piedzīvojumus. Kad pēc pāris stundām viņi ſķīŗās, kaprālis teica:

„Nu, redz, cik jauki, rīt atkal parunāŗim par lielgabaliem, un tā tu drīz vien sapratīsi, kas tas par varenu spēku!”

Siem labajiem nodomiem pāŗvilka svītru pats liktenis, kas vienmēr rūpīgi gādāja par savu iemīļoto dēļu Vilibaldu Drosmiņu. Otrā dienā ap pusdienas laiku baterija posās uz lielu ſauŗanu, un dižkareivī norīkoja pie novēroŗanas balona. Iedams gaŗām savam liel-

gabalam, viņš draudzīgi uzsauca apkalpei:

„Saujiet uzmanīgi, tas ir varen labi-uzspodrināts! Un lai tēmetājs neliek vaigu pie stobra, no ārpuses es pāŗlaidu ar zābaksmēru.”

Balona novērotājs diŗojās ar izplētni pie dibena un jautāja Drosmiņam:

„Nu, kā man piestāŗ?”

„Būtu piesēŗjis basa tauri...” norūca dižkareivis.

„Kā, kas tad būtu?”

„Labāk skanētu!”

Balons cēlās augŗā, Drosmiņš skaudīgi skatījās tam pakā, viņš palīka uz zemes pie atsaites. Bet tad jautrais velniņš, ko liktenis viņam bija piekomandējis par palīgu dzīves gaitās, pēķŗpi paŗukŗstēja: „Vilibald, pamēŗģini noturēt balonu, palāŗzot vaļā saiti!” Un Drosmiņš, labi pazīdamus ſo nebēdīgo balsi, tūlīņ arī rīkojās. Viņš bija stiprs vīrs, bet, ak vai! Pēķŗpi viņš juta, ka kāŗām vairs nav pamata, viņš ir parauts gaisā... Arī novērotājs juta, ka kāpiens uz augŗu kļūst pāŗāk straujŗš. Pаметis skatu uz zemi, viņš saprata, ka balons atrāŗvies. Ilgi nedomādamus, viņš izlēca ar izplētni. Drosmiņš turējās saitē, un kad novērotājs tam laidās gaŗām, novērotājs uzsauca:

„Nejēŗga, ko nu es darītu ar basa tauri?”

Drosmiņu rāŗa gaisā. Viņam nebija vaļas atbildēt. Viņš turējās ar abām rokām tēŗauda saitē un domāja, ka bijuŗam burinieka matrozim gan ir dažas priekŗrocības, bet mūŗīgi arī viņš tā nevar turēties.

„Dzīvē nedrīkst apstāties, vienmēr jāŗāpjas uz priekŗu!” viņš teica vēŗjam un tūlīņ arī sāka vilkties pa saiti uz augŗu.

Tas nebija vieŗlais darbs, bet cilvēks starp debesīm un zemi ne-

var vis ieskriet darba pāŗvaldē un palūŗt Salaspils nometni vai kādu citu vieŗlāku nodarboŗanos. Drosmiņš rāŗās lēnām, bet neatturami, un beidzot sasniedza novērotāja grozu.

„Tā, nu esmu tikpat kā māŗās!” viņš priekā izdvēŗa. „Ja nu vēl

būtu siltas tupeles un gramofons, ko tad man piekŗtajā kaŗa gadā vairs vairāk vajadzētu?!”

Silto tupeļu un gramofona novērotāja grozā nebija, bet tur atradās citādas mantas. Tur bija tālskatis, pāŗtikas sainīŗis, termosā pudele ar stipru tēŗu un romāns „Pirmā nakts”.

„Skat, kāds centīŗis cilvēks,” Drosmiņš nopriecājās. „Viņš pat te augŗā nodarboŗies ar paŗizglīŗību!”

Grozā atradās arī karte un kompass. Sie piederumi lika Drosmiņam paraudzīties uz zemi, bet zemes vairs nebija. Viņš lēni ſūpojās baltā miglā. Viņš peldēja mākonos. Un tas viņam lika pasmaidīt par neseno zemes dzīves posmu:

„Ko nu teiks artilērijas virsšeržants? Ne es viņu, ne viņš mani iedzina stāŗus zemē. Gluŗi otrādi: es uzbraucu stāŗus debesīs, vēl dzīvs būdams. Tas ir vairāk, nekā būtu iespēŗjams pat ar paŗbraucēju lafeti. Visā visumā zemes dzīves man nav zēŗ, tikai ſanis Neaizmirstulīte nu palīks bāŗiņŗ. Ak, cik tagad nav bāŗiņu, bet viņam vismaz tā priekŗrocība, ka viņš noteikti zina, kur ir viņa aizgādnis, un, vakarā gulēt iedams, var droŗi pacelt rociņas pret debesīm un lūŗt sev... Nu, ko tad viņš no manis varētu lūŗt?...”

Drosmiņš apskatījās uzmanīŗāk un starp sviestmaizēm atrada arī gabaliņu ſokolādes.

„Jā, to viņš noteikti var lūŗt!” un ſaņa audzūtēŗis izmeta ſokolādi pāŗ groza malu. „ſaņem, dēŗs, par savu uzticīŗo lūŗŗanu!”

Vaļā patīkuŗais balons lēnāŗā vēŗā peldēja uz priekŗu. Drosmiņam kļuva gaŗlaicīgi. Viņš mazliet iekoda, padzēŗās silto konjakkoto tēŗu un mierīgi saritinājās uz snaudu.

„Prātīŗis cilvēks gul, ja nezina nekā prātīŗāka. Daŗreiz varot pat nosapņot, kas pēc pamoŗanāŗ jādara: jāmaksā nodokļi vai jāiet uz vārdadienu!” viņš murmināja iemīgdams.

Kāŗlis Krūmāŗs.

... Alla, kā smaržo ...

Tagad mūsu istabās smaržo hiacintes, un tā ir brīnišķīga smarža. Taču ir daudz puķu, kas izstrāvo smagu, saldu un stipru smaržu, kas ar laiku kļūst nepatīkama. Gluži tāpat ir ar sieviešu parfimu. Tam jābūt smalkam un neuzbāzīgam.

17. gadu simteni dāmas laistījās smaržūdens straumēm, lai apslāpētu to „smaržu”, ko radīja skopšanās ar ūdeni un ziepēm. Francijas galmā šai laikā, tātad uz higiēnas konta, sastādīti visbrīnišķīgākie smaržu kopojumi. Solaiku sievietes smaržojas, lai mazliet pastiprinātu ķermeņa īpatnējo smaržu. Arī visizšķērdīgākās peldes un labākās ziepes nespēj iznīcināt miesas smaržu. Bet tā nekad nav nepatīkama, ja vien neceļas no netīrības un slimības. Parfims katrā ziņā jāizraugās tāds, lai tas šo īpatnējo smaržu papildinātu.

Ir arī īpaši likumi smaržu lietošanai. Nedrīkst ar smaržu aplacīt drēbes, jo katrs audums un krāsa kaut kā ietekmē smaržu. Iesmaržojoties jāatrod īstais mērs, allaž paturot prātā, ka pārāk stipra smarža ir nepatīkama citiem cilvēkiem.

Veltīgi iedomāties, ka ar smaržūdeni var aizdzīt nepatīkamo sviedru smaku. Te var līdzēt tikai mazgāšanās. Pārmērīgi svīstošās vietas jāmazgā ļoti karstā ūdenī un jāapkaldo ar remdenu etiķūdeni, pēc tam viegli jānopūderē. Pret roku un kāju svīšanu palīdz karstas peldes ūdenī, kur novārtas ozola mizas. Peldes jāņem divreiz dienā. Sviedrainās vietas nevajag mazgāt ar odekolonu vai dažādiem citiem ķermeņa kopšanas līdzekļiem, kam pārāk stipra alkohola piedeva.

Smaržas ir tāds skaistumkopšanas līdzeklis, ar ko jāapietas ļoti taupīgi. Tās dāmas, kas savu apkārtni pārpludina ar veselumu smaržu viļņi, ir slikti darījušas, jo pirmkārt viņu klātbūtne ir citiem nepatīkama, un, otrkārt, viņas tišu prātu sagandē savas personības šarmu. Smarža drīkst tikai pasvītrot raksturu, tā var palīdzēt minēt, tā var apburt, bet ar katru burvju līdzekli jau ir tā — jo mazāk to lieto, jo tam labāki panākumi.

Ja jums 20 gadu, tad miesas jaunavīgajai smaržai jābūt pārākai par citām smaržām. Pietiek ar svaigu, tikko nomanāmu smaržu. Jaunai sievietei labāk pieder spirts odekolons

ar maigu smaržu. Kļūstot vecāka, jūs varat pavairot smaržas smagmi, un, gadiem ejot, jūsu izvēlētajai smaržai ļoti piederēsies zināms rūgtums — heliotrops, narcise, meža puķes, ambra, persu ceriņi.

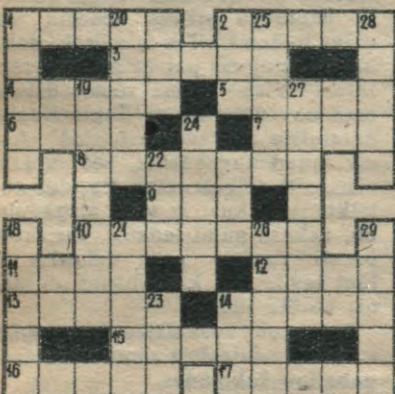
Un tomēr dažām sievietēm jau jaunām pietāv skarbas un aromatisks smaržas, un ir arī vecas dāmas, kuņām lieliski pieder maļpuķīšu vieglā dvesma. Bet to, vai jūs esat izņēmums, varēs konstatēt tikai ar laiku, tāpat kā ar smaržu var iepazīties tikai pēc tam, kad tā ilgāku laiku lietota un ļoti sakļāvusies ar ādas smaržu.

100% SIEVIETE

Stāsta, esot dažādas metodes, kas noteic, vai sieviete ir simtprocentīgi sievišķīga. Vienu šādu metodi iepazīnu nesen viesībās. Kāds kungs pienāca man klāt un teica: „Lūdzu, palūkojieties uz saviem nagiem!” Es palūkojos. Tad viņš iespieda man rokā sērkokociņu kārbu: „Aizdedziet sērkokociņu!” Es paklausīju. Un pēkšņi viņš iejautājās: „Kas ir tas glītais kungs, kas stāv pie durvīm?” Es lēnām un nemanāmi pagriezu galvu uz to pusi. „Viss kārtībā,” teica mans kungs, „jūs esat simtprocentīga sieviete!”

Izskaidrojums ir vienkāršs. 1. mēģinājums: vīrietis vispirms izstieps pirkstus un aplūkos nagus no augšas, kamēr sieviete pagriež delnu uz augšu un saliec pirkstus. 2. mēģinājums: vīrietis uzdedz sērkokociņu arvien no lejas uz augšu, toties simtprocentīga sieviete — no augšas uz leju. 3. mēģinājums: vīrietis nekaut rēdamies pagriežas un pat vēl iesauca: „Kur?” Sieviete tikai pēc īsas vilcināšanās uzdrošinās pamest skatu norādītajā virzienā.

Vēl raksturīgāks simtprocentīgai sievietei nekā šie sarežģītie mēģinājumi ir bieži dzirdētais sauciens: „Es nekādā ziņā nevaru iet! Man vienkārši nav, ko gērbt mugurā!” Kuņa ista sieviete var droši un svēti apgalvot, ka nekad savā mūžā nav tā iesaukusies? Atskaitot tās nedaudzās, kuņu garderobe ir tik pilnīga, ka tās pienācīgi bruņotas katram gadījumam (bet nesauksim viņas tādēļ par laimīgākām), mēs katra varēsim atcerēties acumirkli, kad esam stāvējušas pie drēbju skapja, meklēdamas, izraudzīdamās un neko neatrazdamas labu diezgan. Un ja šo slaveno teicienu: „Man nav ko gērbt!” bieži izmantojuši jockdari, tad tur nav ko iebilst. Ko lai dara, tas pieder pie „simtprocentīgās sievišķības”!

PADOMĀSIM — PAGUDROSIM

Pārvērtību mīkla.

Ar „t” es deru valdniekiem,
Ar „p” it visiem drēbniekiem.
Ar „r” es esmu maziņš nieks,
Ko pazīst katris rījnieks.
Un kas šos vārdus uzminēs —
Vēl vienu dārzā atradīs!

Tautas mīkla — rēbuss.

Uzdevis J. Sedlenieks Rīgā.

Zīmējums sevī ietver pazīstamu tautas mīklu, bet kādu?

Kas viņi bija?

Uzdevis Dainis Mandelbergs Annā.

Satikās divi cilvēki. Sasveicinājās. „Labrīt, mans dēls!” teica viens. „Labrīt, labrīt!” atbildēja otrs, „es esmu gan tavš dēls, bet tu neesi mans tēvs!” Bet kas tad?

Vai jūs pazīstat latviešu valodu? Ja tā, tad pasakiet:

A) Ko nozīmē šādi vārdi:

1. darbokļa, 2. dānsns, 3. degsnis, 4. dievaines, 5. esme, 6. greblis, 7. iedirbe, 8. iekars, 9. ierosa, 10. ietaja.

B) Kāda starpība starp vārdiem:

1. „debess” un „debesis”
2. „dobs” un „dobjs”
3. „izplatīties” un „izplātīties”
4. „izvirt” un „izvir”
5. „italji” un „italieši”.

C) Kādas un cik nozīmes ir vārdiem:

1. degt, 2. dzira, 3. dzīt, 4. irt, 5. izplēst.

Iepriekšējā numurā minēto vārdu nozīme ir šāda: 1. balsene — balss rīkle, 2. berzene — piesta, 3. berzumi — rīvmaize, 4. bezgalis — nepiepildāms cilvēks, 5. bisteklis — ogļu raušamais, 6. bradenis — tīkls, 7. blāvs — vācu matt, 8. kodne — beice, 9. birzīgs — drupens, 10. biedrinieks — kompagnons, 11. bedējs — kapracis, 12. bizonis — kas bizo apkārt, 13. bizons — Amerikas bifelis, 14. bļiezt — sist, skriet, 15. cietene — baravika, 16. cenisls — karjērists, 17. cienasts — pacienājums, 18. cietpape — vācu Preßspan, 19. atvairis — buferis, 20. niece — brāķis.

Kā ir ar jūsu atjautību?

Uzdevusi A. Dakteniece Apē.

Lūk — 19 aplīšu. Viens centrā, astoņpadsmit tam apkārt. Jums aplīšos jāieraksta skaitļi no 1—19 tā, lai uz vienas taisnes eso-

šu trīs aplīšu ciparu summa būtu 30. Uzdevums tik viegls, ka tā veikšanai vājaudzīgas tikai trīs minūtes. Tādēļ — zīmuli rokā un pasteidzieties!

Mīklu atrisinājumi.

(Skat. Laikmeta 18. nr.)

27. krustvārdu mīkla.

Līmeniski: 1. Māris, 2. Kīna, 3. ērmi, 4. Māra, 5. akri, 6. kāre, 7. ogas, 8. odi, 9. apogs, 10. Ika, 11. ēra, 12. astes, 13. oda, 14. ratī, 15. sars, 16. apli, 17. loms, 18. apse, 19. Usma, 20. takas.

Svērtēniski: 21. rozes, 2. kaķi, 22. arpa, 23. Mira, 24. Alpi, 25. nāra, 12. Atis, 26. Ada, 27. eposi, 28. ēna, 29. Ile, 7. ogles, 30. rags, 31. sals, 32. irši, 13. osma, 35. sakas.

Pulksteņa mīkla.

Kas iet bez kājām un sit bez rokām? (Pulkstenis).

Mīklu risinātājiem un iesūtītājiem vēlreiz atgādinām, ka uz katras iesūtītās lapas jāuzraksta iesūtītāja vārds, uzvārds un pilnīga adrese.

Atrisinātāju vārdus telpu trūkuma dēļ pagaidām nevaram ievietot.

Bez tam atgādinām, ka nav nozīmes iesūtīt jau agrāk latviešu izdevumos ievietotas mīklas un uzdevumus. Tos tā kā tā nevaram izlietot.

28. krustvārdu mīkla.

Uzdevis A. Kalnozols Jelgavā.

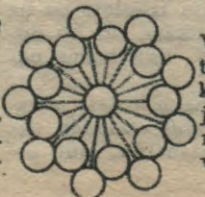
Līmeniski: 1. planēta, 2. pagasts Latgalē, 3. upe Kurzemē, 4. izdedži, 5. dvēseles „izkārtne”, 6. cilvēces lāsts, 7. dabas parādība, 8. slimība, 9. starp vistu un cāli, 10. kalns Vidzemē, 11. koks, 12. kalnājs Amerikā, 13. sievietes vārds, 14. enerģija, 15. geometriskā figūra, 16. sievietes vārds, 17. cilvēku kopa.

Svērtēniski: 1. vieplis, 18. mirušo patversme, 19. dienvidnieku tautas pārstāvis, 20. apģērba piederums, 21. zivju barība, 22. paļīgā! 23. pilsēta Ziemeļvidzemē, 24. atšķirtas zemes, 25. sievietes vārds, 26. meža iemītnieks, 27. zem sienas, 28. raudāšanas sekas, 29. putns.

Vizītkartes mīkla.

TENIS KORPS

Kas ir šis kungs?

DER ZINĀT

VESELĪBA PIRMĀ VIETĀ.

Visu, no kā augs sastāv, tas izstrādā pats no gaisa, ūdens un zemes. Samērā ar auga attīstīšanos tajā rodas arī dažādas vielas, gan neorganiskas jeb minerālu vielas, gan arī organiskas vielas visdažādākos savienojumos. No minerālvielām augos visbiežāk sastopamas: magnēzijs, kalcijs, kalcis, kramskābe, dzelzs, sērs, fosforskābe, jods, broms u. t. t. No organiskām vielām tajos atrodam: balzamus jeb sveķus, miecēkļus, eļļas, glikozīdus, alkaloidus, organiskas skābes, ēteriskas vielas, rūgtvielas u. t. t. Visas minētās vielas dziedniecības nolūkos lieto arī medicīnā, tādēļ augus, kušos tās atrodamas, sauc par ārstniecības augiem. Kā jaunākie pētījumi pierādījuši, tad ārstniecības augu spēks dažu labu reizi slēpjas arī viņu radioaktīvajās īpašībās, vitamīnos, kā arī hormonos, par ko tā interesējas pēdējā laika biokīmijas pētīnīki.

Šeit aplūkosim iecienītākos ārstniecības augus pakāpeniski, sākārā ar viņu ievākšanas laiku.

Bērzs — viens no skaistākiem Eiropas meža kokiem, kas tik iecienīts jau no sirmās senatnes, apdziedāts tautas dziesmās un dēvēts tautas teikās par „dzīvības koku” ne tikai tā dzidro un garlīgo sulu, bet arī daudzo ārstniecības vielu dēļ. Kā bērzam ir ap 33 dažādas šķirnes, to zinās tikai nedaudzi. Ārstniecībā pazīstamas šķirnes: baltais b. (betula alba); āra bērzs (betula verrucosa), no kā griež žagarus un ko sauc arī par oteni jeb olti; purva bērzs (betula pubescens) ar pūkainām un plātākām lapām, ko tautas dzeja dēvē par „villainām”, „glumām” jeb „plātām” lapām.

Ārstniecībai izlietojamās augs daļas: pumpuri, lapas, miza, sula. To ķīmiskais sastāvs vēl maz izpētīts. Sulā atrodas vīnākmeņi, vīnogu cukurs, lapās — miecēklis, cukurs, sveķakābais kalcijsālis, saponīns un kampars. Visiedarbigākas ir svaigi saplaukušās lapas un vēl neizraisījušies pumpuri, kas fāvējami ēnainā caurvējā.

Medicīnā bērza miza, kušā ir augsts betulīns, betula un kampara procenti, spēcīgi ierosina vielu maiņas darbību, ūre un atjauno asinis. To novērojums dziedina dažādas ādas slimības, ūdenskaiti, plaušu slimības un ārēji lietojams peldēm (piem., pret kāju svīšanu).

Ievērojams līdzeklis pret gīkti, reumatismu, locekļu sāpīgu uzpampumu, niežu sāpēm (bez iekaisuma) un ūdenskaiti ir pavasari svaigi savāktā maigo, sveķaino bērza lapu tēja (1 līdz 2 ēdamkarotes uz glāzi ūdens). Tā veicina urīna atdalīšanos, kausē urīnskābi, atvieglo niežu akmeņu sāpēs un noder pret iekšu tārpiem. Pumpuru tēja veicina žults sekrēciju un ir labs žultsakmeņu novēršanas līdzeklis.

Tautas dziedniecībā bērza lapu novārījums tāpat pazīstams kā urīndzīnējs, pūšļa katarra, reumatisma, ūdenskaites, niežu sāpju un asins tīrīšanas līdzeklis.

Bērza jaunie pumpuri destillēti ūdeni dod eļļu, ko lieto pret reumatismu un augoniem. Bērza lapu novārījums labi līdz pret mazasinību, purvadrudzi, skorbutu un zarnu iekšiem.

Sagatavošanas veidi: Uz vienu glāzi ņem 1—2 ēdamkarotes sagrieztu žāvētu lapu, kam pārlej karstu ūdeni, tur apsegtas 1—2 stundas, tad izkāš caur līnu audumu un to pa malkam dzer remdenu vai aukstu, starp ēdieniem reizēm.

Melnais alksnis (alms glutinose) modernajā medicīnā vēl nav sev iekarojis kaut cik redzamu vietu, turpretim tautas dziedniecībā to lieto visai plaši. Alksņa svaigās sašķaidītās lapas uzliek augoniem, lai to drīzāk izdziedinātu. Arī lapu novārījumā samērā cēts līnu audums, uzlikts augoniem, sacietējumam, ievainojumam un taml., to ātri novērš. Mizas, tāpat arī ciekuriņu, novārījums der kakla un mandeļu iekaisuma dziedināšanai. Mizu tēju lieto iekšējo asiņojumu apturēšanai.

Smalki saberztas alksņa ogles noder ievainojumu ārstēšanai. Ogles teicami uzsūc šķidrums, smirdošas vielas un nomāc pūzpošanu. Īpaši plānu strutojošu ievainojumu apkaisīšanai noderīgs smalks ogļu pulveris. To lieto arī iekšēji, piem., pret ilggušām (chroniskām) un ātras dabas caurejām kopā ar jodu.

Ievāc: lapas — maijā un jūnijā; mizu — agrā pavasarī, ciekuriņus — rudenī. Žāvē ēnā, caurvējā.

Atrodamās vielas: lapās — niedru cukurs, alkohola glutanols un glutinols, sveķskābe un glutīnskābe; mizās: 5—9 proc. miecēkļa, sarkanā krāsviela, emodīns, vaska alkohols, alnūlins, protalnūlins, taukēļa. (Pēc Kröbera.)

Tādas ir sievietes!

Moto: „Rūgti maldās katrs, kas domā, ka viņš pazīst sievietes.”

„Vai tas nav par daudz teikts?”

„Ticiet mani! Es viņas pazīstu pilnīgi!”

Viņa zina labāk!

„Mijā, taču nekrāsojies tik daudz! Tas viriešiem nemaz nepatīk!”

„Nerunā, Albert! Kas viriešiem patīk un kas ne, es zinu labāk nekā tu!”

Jau pazīsti!

„Vai tu pazīsti Klinkatīpas jaunkundzi?”

„Jā.”

„Nu, ko tu saki par viņu?”

„Viņai vislabāk piemērots sakāmvārds: Kas cilvēkam nav galvā, tas ir kājās!”

Tā nevarēs!

„Ellen! Es jūs griežu nofotografēt! Bet, ziniet — tā — gluži bez nekā, tikai vieglā, caurspīdīgā plīvurā!”

„Tas neiet! Nekādā ziņā, jo kur gan mēs tādu pemsim!”

Augstākā matemātika.

„Es un mana sieva — mēs esam viens!”

„Bet mēs abi kopā esam desmit!”

„Kā tad tā?”

„Mana sieva ir viens, bet es — nulle!”

Traki jāsteldzas!

„Vēl vienu skūpstu, mijā!”

„Labi, bet pavisam īsu. Pēc 15 minūtēm ieradīsies vecāki!”

Nav vajadzīgs!

„Es tev zvēru, ka tu esi pirmā sieviete, ko es skūpstu!”

„Tev nemaz nevajag zvērot — es jau to tūlīņ manīju!”

Ačgārni.

„Ja jūs teiksiet jā, es būšu laimējais lielo laimēstul!”

„Gluži otrādi! Ja jūs to laimēsiet, tad es teikšu jā!”

Vēl nezinat!

„Kas ir jūsu nākamais, Anna?”

„Nezinu, kundzīt! Bet mans tagadējais ir dižkareivis!”

Maldīgās domās.

„Tā tad tava vīra greizsirdība ir nepamatota?”

„Pilnīgi! Viņš domā pavisam citu!”

Ko tur citu var sacīt!

„Ko jūs teiktu, jaun kundz, ja es jūs tagad noskūpstītu?”

„Beidzot!”

Draudzenes!

„Mijā, es tev vēl visu to pašu, ko tu man!”

„Nu jā! Es jau zināju, ka tu man neesi īsta draudzene!”

Raksturs.

„Vai zini — mans vīrs atmeta smēķēšanu!”

„Tiešām? Tur taču vajadzīgs stingrs raksturs!”

„Jā gan! Man tāds arī ir!”

Nekad nav labi!

„Vai zini, Amālij — es nupat apdrošināju savu dzīvību!”

„Tas izklausašs pēc tevis. Tu jau vienmēr domā tikai par sevi!”

Vēl ne...

„Apsūdzētā! Cik jums gadu?”

„Devīn desmit!”

„Precējusies?”

„Vēl ne!”

Tad jau gan!

„Tavs vīrs visiem stāsta, ka jūs nederot kopā un jūs gribot šķīrties.”

„Viņš ir īsts idiots! Mēs gluži labi sadaram!”

Druscīpas no zinātnes.

„Tēt, kas ir kosmoss?”

„Visa pasaule!”

„Un kosmētika?”

„Pus pasaule, dēls!”

Zīpkārība.

„Un tici, mijā, pirmajā reizē, kad es uz zināšu, ka esi kļuvusi man neuzticīga — es tevi nonāvēšu!”

„Un otro reizi, mīļais?”

Žēl, ka neprot!

„Kādēļ, Marij, jūs svilpējat tik nekautnīgas melodijas?”

„Tādēļ, ka nezinu vārdus, lai varētu tās dziedāt, kundzīt!”

Tad būtu līdzējis.

„Saki, Emma, vai šī cepure nav brīnīgīga? Man šķiet, ka tā mani padara par desmit gadiem jaunāku!”

„Jā. Tikai žēl, ka tu nevari valkāt divas reizē!”

„Ak tu tā esi, māt? Es domāju, ka nā kāds svešs!”

„Lieliski! Un ko Krūmiņa kundze telca par Krūmiņa kundzi?”

„Hm... Nu tak gan vīram vajadzēja būt sen mājā!”

„Nu jā! Atkal sievietē pie stūres!”

„Vai zini! Mums vajadzēs uzmanīties. Man šķiet, ka mans vīrs sāk manīt!”

„Tā lieta pavisam vienkārša. Vajag tikai apslēpināt pirkstu, paturēt vējā un tūlīņ var zināt, no kuras puses vējš pūš.”

SVĒTDIEN, 7. MAIJĀ.

5.00 Vācu kafavīriem. 6.30 Zīpas latviešu val. 6.45 Hamburgas ostas koncerts. 7.00 Zīpas vācu val. Pēc tam — dienas programma. 7.10 Hamburgas ostas koncerts (turp.). 8.00 Svētdienas rītā. 9.00 „Lielēdājs”. T. Kaļves raidāmluga bērniem. 9.30 Jautra mūzika sk. pl. 10.00 Zīpas vācu val. 10.10 Dievkalpojums. 11.10 Koča koncerts. Dziedās radiof. koris T. Kalniņa vad. 11.30 Nedēļas politiskais priekšlasījums. 11.45 Vācu māksla, vācu gars. 12.15 Zīpas latv. val. 12.30 Zīpas vācu val. Pēc tam — Vācu tautas koncerts. 14.00 Zīpas vācu val. 14.15 Zīpas. 14.30 Raidījums lauksaimniekiem. 15.00 Maijs ziedoni iezvana. Pied. V. Briede (dziesmas), A. Miķelsons (dekl.), radiofona koris T. Kalniņa vad. 16.00 Ko kafavīri vēlas. 16.45 Zīpas latv. val. 17.00 Zīpas vācu val. 17.15 Ko kafavīri vēlas (turp.). 18.00 Tautu balsis mūzikā: Baltkrievija. 19.00 Nedēļas atbalss. 19.15 Latviešu kafavīru stunda. 20.00 Zīpas vācu val. 20.15 No uvertīras līdz finālam. (Sk. pl.) 21.00 Zīpas latv. val. 21.15 No uvertīras līdz finālam (turp.). 22.00 Zīpas vācu val. Pēc tam — nākošās dienas programma, sporta zīpas. 22.20—24.00 Deju mūzika. 24.00 Zīpas vācu val. 0.15 Nobeigums.

PIRMDIEN, 8. MAIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Solistu koncerts. Pied. Elza Zariņa (dziesmas), Alise Dzirkale-Cenne (klaviers). 15.30 Mūzika (sk. pl.). 16.00 No vecām operetēm, atsk. Irmī Marksa (dziesmas), radiof. mazais orķ. A. Pārups vad. 17.15 Solistu koncerts. Pied. A. Liberte - Rebāne (dziesmas), Ādolfs Kaktiņš, Indulis Dālmanis (vijole). 18.30 Vācu kafavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Mūsu karaspēks. 19.15 Zīpas no karaļlauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: Kas katram tīk (pārraid.). 20.15—21.00 Madona, Kuldīga, Liepāja: Skati no H. Ibsena drāmatiskās poēmas „Brands”. 21.15 Kas katram tīk (turp.). 22.30 Kamermūzika: Atsk. Kurts Stīlers (Stiebler) no Leipciņas (vijole), Arturs Hāgens (klav.). 23.15 Deju mūzika.

OTRDIEN, 9. MAIJĀ.

8.00 Rīta mūzika. Atsk. vīru sekstets un sk. pl. 12.00 Kafavīru vēstulnieks. 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. Pied. F. Viksne, R. Birzgalis lasīs fragmentu no K. Zariņa romānā „Pagātnes ainas”. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika (no Rēveles). 17.15 Latviešu kafavīru stunda. 18.15 XXIX Gildes koncerts. Programmā Bēthovena darbi: 1) Viļņkoncerts D-dūrā, op. 61. 2) Simfonija Nr. 7 A-dūrā, op. 92. Atsk. Kurts Stīlers (vijole un lielais radiofona orķ. ģenerālmūzikdirektora Otto Folkmana vad. 21.15—23.00 Raibā virknē. Pied. Irmī Marksa, Viktora Ziedoņa kap. 23.15 Deju mūzika.

TREŠDIEN, 10. MAIJĀ.

11.30 Darba pārtraukuma koncerts (98.). Pied. P. Brīvkalne, vīru dubultkvartets „Tēviņa” un Viktora Ziedoņa kap. 14.30 Jautras melodijas un anekdoti. 15.30 Mūzika. 16.00 Pūtēju orķ. koncerts. 17.15 Pēcpusdienas mūzika. 18.30 Vācu kafavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Karš uz jūras. 19.15 Zīpas no karaļlauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Latviešu polit. org. „Lidumnieks” priekšlasījums. 20.15 Vācu mūzika un literatūras pārles. Pied. Fannija Viksne, prof. Pauls Sakss, Horsts Preuskers (dekl.), Jozefs Müllers (klav.). 21.15 Jautri ļaudis rotājās un dejās. Pied. radiofona koris T. Kalniņa vad., radiof. orķ. Fr. Didericha vad. 22.20—24.00 Deju mūzika.

CETURTDIEN, 11. MAIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Latviešu mūzika un liter. Pied. Lidija Dobrovojska (dziesmas), Jānis Lejiņš lasīs Jāņa Grota dzejas. 16.00 „Dienas darbs ir veikts” (41. koncerts). Pied. Erna Traviņa, T. Brilts, E. Bērziņa (dekl.), A. Dunkels (vijole), radiofona deju kap. A. Kornēliusa vad. 18.30 Vācu kafavīru pusstunda. 19.15 Zīpas no karaļlauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: Sveiciens pa aitēru. 20.15—21.00 Madona, Kuldīga, Liepāja: Kurta Pakē raidāmluga „Meistariņa”. 21.15 Latviešu mūzika un dzeja. Raid. veltīts komponistam Jānim Medīnam un dzejniecei Elzai Kezbelei. Pied. Ludmila Sepe (dziesmas), Benita Ozoliņa (dekl.), lielais radiof. orķ. prof. Jāņa Medīna vad. 22.20—24.00 Deju mūzika.

PIEKTDIEN, 12. MAIJĀ.

8.00 Latviešu mūzika. 12.00 Kafavīru vēstulnieks. 14.30 „Gudrā sieva”. Dzirdas Zemzāres raidāmluga bērniem. 16.00—18.00 Pēcpusdienas koncerts. Eduarda Grīga, Fr. Šuberta un A. Klugharda darbi. Atsk. Anni Vītola (dziesmas), Roberts Asions (čells), radiof. orķ. O. Bištēviņa vad. 18.30 Latviešu kafavīru stunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Mūsu aviācija. 19.15 Zīpas no karaļlauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15 Šovakar es ielūdzu pie sevis viesos mīlestību!.. 21.15 Ak, skaistais maija laiks! 22.20 Kamermūzika. Jāz. Medīna stīgu kvartets F-dūrā (pirmatskaņojums). 23.15 Deju mūzika.

SESTDIEN, 13. MAIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Jāņa Bērziņa raidāmluga „Remonts”. 15.30 Mūzika (sk. pl.). 16.00 Pēcpusdienas mūzika (pārraid.). 17.15 Pēcpusdienas koncerts (pārraid.). 18.30 Vācu kafavīru pusstunda. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais preses un radiofona apskats. 20.15—22.00 Mēs mūzicējam. 22.20—24.00 Deju mūzika.

DARBDIENĀS KĀ PARASTS.

ANEKDOTI

Uguns un dzejas.

Lillienkronu apmeklēja jauns dzejnieks. Nodevis prāvu žūksni savu lirikas ziedu, viņš aizgāja, solidamies pēc kāda laika atnākt, lai dzirdētu vecmeistara spriedumu. Nākamo reizi tiekoties, jaunais dzejdaris jautāja:

„Nu, ko jūs teiksit? Es savās dzejās ieliku tik daudz uguns...”

Un meistars teica:

„Būtu bijis labāk, ja būtu noticis gluži otrādi!”

Svētie amerikāņi.

Nūjorkas pārtikas tirgotājs vakarā sauc savu bodzelli:

„Džonij, vai piejauci kaļķus cukuram?”

„Jā, mister Žurki!”

„Vai pielēji ūdeni pienam?”

„Jā, mister Žurki!”

„Tad nomazgā rokas un nāc uz vakara lūgšanu!”

Urrā telegramma.

Ģenerālis Suvorovs satrieca poļu sacelšanos, iepemdams Varšavu. Par šo notikumu viņš tā paziņoja carienei Katrīnai: „Urrā! Varšava! Suvorovs!”

Un cariene tikpat īsi un skaidri atbildēja: „Urrā! Maršals! Katrīna!”

Tikai skolotājs...

Sopenhauers sēdēja viesnīcā pie pusdienu galda. Kāds ceļojošs tirdzniecības aģents sāka ar viņu sarunu:

„Man taču vajadzētu jūs pazīt! Kādas firmas uzdevumā un ar kādām precēm jūs ceļojat?”

Filozofs izbrīnā aplūkoja jautātāju un smaidīdams atbildēja:

„Es? Ar dzīves gudrībām.”

„Ak tā,” galda biedrs bija vilies. „Tātad tikai skolotājs, bet es domāju, ka mans kollēgal!”

Uzņēmuma dalībnieks.

Vilhelmam Bušam bija jāiesniedz ienākumu paziņojums. Viņš godīgi aizpildīja visas ailes, kad pamanīja vēl vienu jautājumu: Vai vēl kāds piedalās jūsu uzņēmumā?

Bušs ierakstīja atbildi: „Jā, nodokļu departaments.”

Labākā valoda.

Profesors Runiķis prata kādas divpadsmit valodas. Viņam bija trīs dēli un viena meita. Kad tie sāka iet skolā, profesors noteica, ka viņiem jāiemācās vēl kāda valoda bez tām, ko skolā māca. Dēli izvēlējās: spāņu, norvēģu, leisu.

„Un tu, Martiņ?”

„Kīniešu, tēti!”

„To es saprotu, tev ir gluži mana interese pret svešām valodām!” uzslavēja profesors.

Vēlāk brāji apstāja māsu:

„Kā tu izvēlējies tik grūtu valodu?”

„Tādēļ, ka tievs to neprot un nevarēs pārbaudīt manas sekmes, bet jūs viņš eksāminēs katru dienu!”

Līdzīgs bungām.

Napoleona pretinieks ģenerālis Moro bija slavens ar savu atkāpšanos, ko viņš vadīja ļoti labi. Kādreiz, kad ķeizara klātbūtnē runāja par Moro un izteicās visai nicinoši, Napoleons teica:

„Un tomēr viņš ir ievēribas cienīgs karavadonis, bet tikai līdzinās bungām. Viņu nedzird agrāk, kopš tas nav siets!”

DRAUGI SPRUKĀS.

Ziņi ieslodzinājam Cerdilu par „labāko līdru draugu Anglijā”. Antisemitisma kustība Anglijā pieaug.

Sten Mozus dēls: „Kur vien tu kustī —

Glūn visās malās kāšu krusti!”

Un bažīgi nurd viņa draugs:

„Kas būs, kad krustu mežs vēl augs?”

J. Dr.

